De vrolyke zang-godin, opheffende veelerhande ernstige en boertige gesangen, kusjes en drink-liederen

editie Jos Houtsma

bron

De vrolyke zang-godin, opheffende veelerhande ernstige en boertige gesangen, kusjes en drink-liederen (ed. Jos Houtsma). z.p., 2012

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/_vro030vrol02_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

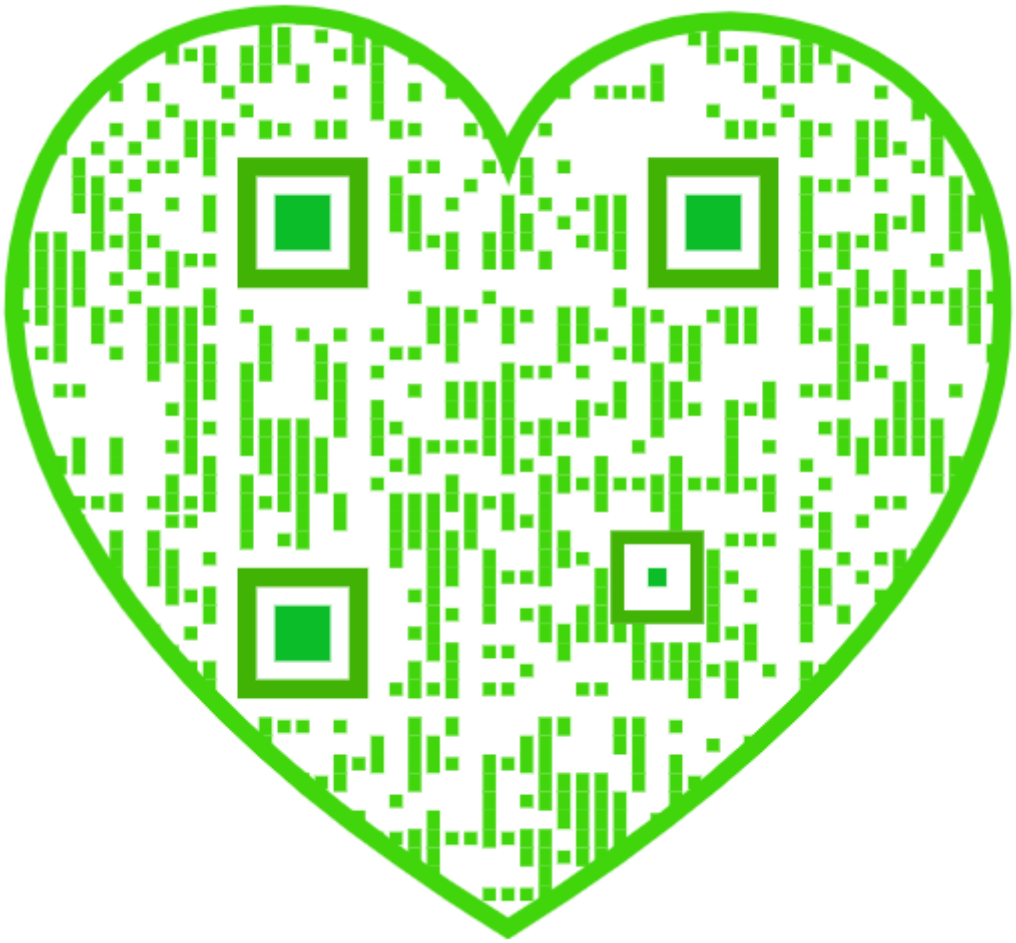

Beknopte verantwoording

Jos Houtsma

De tekst van het eerste deel van *Thirsis Minnewit* is uitgegeven op basis van de oudst bekende uitgave, die van Willem van Hekeren, Amsterdam 1708, bewaard in de bibliotheek van de universiteit van Amsterdam onder de signatuur MUZ 122. Bij het vaststellen van de tekst is tevens gebruik gemaakt van de uitgave van Johannes van Heekeren, Amsterdam 1712 (Bibliotheek van de Radbouduniversiteit Nijmegen, signatuur 39 c 296), van de ongedateerde uitgave van Johannes van Heekeren (Tresoar, Leeuwarden signatuur 2588 TL) en van twee latere edities: die van Abraham Cornelis, Amsterdam z.j. (ca. 1750, privé-bezit), en die van Marinus de Vries, Deventer, z.j. (na 1735, privé-bezit).

De tekst van het tweede deel is uitgegeven op basis van de oudst bekende uitgave van Johannes van Heekeren: Amsterdam 1710, bewaard in de bibliotheek van de universiteit van Amsterdam onder de signatuur MUZ 122. Bij het vaststellen van de tekst is tevens gebruik gemaakt van de uitgave van Johannes van Heekeren, Amsterdam 1711 (Bibliotheek van de Radbouduniversiteit Nijmegen, signatuur 39 c 296), van de ongedateerde uitgave van Johannes van Heekeren (Trezoar, Leeuwarden signatuur 2588 TL) en van latere edities: die van Theodorus Crajenschot, Amsterdam z.j. (ca. 1750, privé-bezit), en die van Marinus de Vries, Deventer, z.j. (na 1735, privé-bezit).

Er bestaat een afwijkende versie van het tweede deel, die van de Wed. van Gysbert de Groot, de oudst bekende versie uitgegeven in Amsterdam 1710 (bewaard in de Koninklijke bibiotheek in Den Haag onder signatuur 13 L 22). De in de editie van Van Heekeren niet voorkomende liederen uit de editie De Groot zijn apart uitgegeven. Bij het vaststellen van de tekst van deze liederen is ook de editie De Groot van 1726 (in privé-bezit) geraadpleegd.

De tekst van het derde deel is uitgegeven op basis van "verbeterde" uitgave van Johannes van Heekeren: Amsterdam 1712, bewaard in de bibliotheek van de Radbouduniversiteit Nijmegen, onder de signatuur 39 c 296. De tekst is vergeleken met die van 1711 (bibliotheek van de universiteit van Amsterdam MUZ 122), met die van de editie van Johannes van Heekeren, Amsterdam 1716 (Leeuwarden, Trezoar, signatuur 2588 TL) en met die van Theodorus Crajenschot , Amsterdam z.j. (rond 1750, privé-bezit) en van Marinus de Vries, Deventer, z.j. (na 1735, privé-bezit). De liederen uit de editie 1711 die in 1712 niet opnieuw zijn opgenomen, zijn als bijlage aan de tekst toegevoegd.

De vrolyke zang-godin is uitgegeven op basis van de editie van Jan Graal, Amsterdam 1713 (KB, 233 L 3). Bij het vaststellen van de tekst is gebruik gemaakt van de editie van Jan Graal, Amsterdam 1716 (Trezoar Leeuwarden, signatuur 2588 TL). Tevens is gebruik gemaakt van edities van Abram Cornelitz, Amsterdam, z.d. (ca. 1750, privé-bezit), en Marinus de Vries, Deventer, z.d. (na 1735, privé-bezit)

Tekstpresentatie

Bij de uitgave zijn de volgende ingrepen uitgevoerd:

Bij de weergave van versregels is uitgegaan van het strofeschema, ook als de bron versregels achter elkaar drukt. Binnenrijmen zijn opgelost.

De interpunctie is gemoderniseerd.

Het onderscheid tussen initiaal, kapitaal en klein kapitaal, en tussen grotere en kleinere lettercorpsen (m.n. in de titels) is verwaarloosd. Inspringingen zijn niet weergegeven.

Het brongebruik van cursief (doorgaans om onderscheid te maken tussen directe rede van personages in dialoogliederen) is niet gevolgd. Voor het weergeven van directe rede worden consequent dubbele aanhalingstekens gebruikt. Als wordt aangegeven dat tekstgedeelten herhaald moeten worden door aanduidingen als "bis" zijn deze aanduidingen cursief weergegeven. Ook ondertitels en andere toevoegingen aan de tekst die in de bron werden aangetroffen zijn cursief weergegeven.

Andere afwijkingen van de bron die voor de uitgave is gebruikt, zijn in de noten verantwoord.

De liederen zijn genummerd, met het incipit tussen teksthaken. De strofen zijn genummerd.

Opdragt Aan Kloris

Laat mijn Gesang uw keurig [+] Oor,
Beminde *Kloris*, niet mishagen,
Nog weigerd die dit op komt dragen
Nog dese Opdragt uw gehoor,
Maar neemt met Min en heusheyd [+] aen
Dees Eerstelingen van mijn pogen
En wildse met uw Gonst beogen,
Waer in ik altoos hoop te staan.
Zo of [+] haer steyl u niet voldoet
(Als onbekwaam uw Oor te strelen),
Laet u mijn yver niet vervelen,
Waar meê ik altoos u begroet;
Dan sal ik op een hoger toon
Voortaan [+] uw waarde Gaven roemen
En my altoos geluckig noemen,
So lang uw gunst my strekt tot loon.

A.S. [+]

+ 'Kritisch.'
+ 'Vriendelijke gezindheid.'
+ 'Indien.'
+ Bedoeld is wel: in een volgende publicatie.
+ Kennelijk de initialen van de auteur. Niet geïdentificeerd.

Verscheyde Gezangen, Ovidius gevolgd

Apollo en Daphne

Vois: *Sarbande,* of *Al wat men doet men kan geen Juffers winnen*

1.
‘Ag schone Daphne, mijne ziels Beminde,
Siet hoe mijn Hert in uwe Liefde blaakt!
Ag troost mijns levens, gun dat ik uw vinde,
Dewijl mijn ziel na uw besitting haakt;
Ag, hoort mijn sugten,
Laet af van vlugten,
Ag, hoort mijn sugten
En dit vlieden staakt!

2.
Ik ben die geen die door mijn heete stralen
Verligt het Aardrijk met een schone glans,
De konsten komen van mijn nederdalen,
Ik ben de schoonste self van al de Mans;
Gants Delphos eerd my,
Ja, elk vereerd my,
Gants Delphos eert my
Met een Tempel trans.’ +

+ Trans voor ‘top’; hier wel tempeltrans als omschrijving van tempel.

3.
Dus deed Apollo vast + vergeefsche klagten,
Wijl sy gestadig vlugte Bosch-waard in
En sijne Liefden als onkuys veragten +
En sprak: ‘Ag, steld my dog uyt uwe sin!
Ik moet u haten,
Wild my verlaten,
Ik moet u haten
En uw gyle Min.’

4.
Dus kwam sy vliedende omtrent de stromen
Haer 's vaders, die sy riep om bystand aan:
‘Help, Vader, my dit snood geweld ontkomen,
Dus onvoorziens mijn kuysheyd aangedaan;
Helpt mijn sijn klagten
Altoos veragten,
Helpt my sijn klagten
En geweld weêrstaan.’

5.
Peneüs, die de Maegd dus hoorden klagen,
Sprak: ‘Waarde Dogter, 'k sta uw swakheid by,
Mijn hulp sal u bevreyden van sijn lagen,
Uw kuysheyd blijft van alle smetten vry.
Phoebus wild staken
Dit hevig blaken,
Phoebus wild staken
Uw geweld'narey.’

+ ‘Voortdurend.’
+ ‘Verachtte.’

6.
Fluks voeld de Maagd een schors om hare leden,
Die haar het loopen en de vrees benam
En te gelijk het schoone lijf bekleden. +
Sy sprak: ‘Apollo staak uw heete vlam!’
Hy riep: ‘O Goden,
Wilt gy haar doden?’
Hy riep: ‘O Goden,
Maak haar tot geen Stam!’

7.
Maar te vergeefs, haar overschone leden
Veranderden terstond in een Lauwrier.
Des kwam te laat sijn sugten en gebeden.
Hy sprak: ‘Dit bluscht geensinds mijn hevig vier!
Schone Lauwrieren,
Gy sult versieren,
Schone Lauwrieren,
Mijne kruyn en Lier.’

+ ‘Bekleedde.’

Poliphemus Vryagie

Vois: *Aimable vainqueur*

1.
Vlugt niet, Galathee,
Maer werd eens gedwee
En hoord my eens klagen
Hoe 'k treur alle dagen
Als ik strandwaard tree,
En wilt niet vlieden!
Gy kund gebieden
My en al dit Vee.
Ag Nereus kind,
Wild eens na my hooren,
Sluyt uwe ooren
Niet voor die uw mind.
Ag schone Maegd
Die mijn ziel behaagd,
Veel soeter als Druyven,
Veel witter als Duyven,
Sijt niet dus versaagd,
Vlugt niet als een Ree,
En laat niet verstuyven
Mijne klagt in Zee.

2.
Lust u in mijn stal
Of in 't naaste Dal

My eens te versellen
En 't Vee eens te tellen
Welkers groot getal
Ik uw wil schenken?
Wild niet van my denken
Dat ik liegen sal:
't Vee in mijn spelonk
Kan my suyvel geven,
So schoon als sijn leven
Enig Herder dronk.
Denk hoe ik u min.
'k Vond laast een Berin,
Wiens twee jonge Beren
Ik u sal vereren.
Verkeerd dan + uw sin,
Eer dat gy mijn Hert
Doet geheel verteeren
Door dees heete smert.

3.
Maer gunt my u Min,
So doet gy gewin;
Laet mijn stem uw ooren
Dog eenmael bekoren,
Wrede Vyandin!
Sijn mijne leden,
So net besneden,
Niet schoon in uw sin?
'k Sag laest mijn gelaet
En vond mijn wesen,
Wel waerdig gepresen,
Seer schoon in der daed.

+ Editie 1716: dat.

Mijn baard en haer
Staat deftig voorwaar,
Elk een op dees stranden
Ontsiet mijne handen, +
Ik vrees geen gevaar.
Blus dan mijne gloed
Of ik moet verbranden
Als den Etna doet.

Ariadnes Klagten

Stem: *Tranquille Coeur, of verlaet gy my verheve siel.*

1.
Als Ariadne, op de strand
Door Thesus trouweloos begeven, +
Hem sag gesteken van het Land +
En voor de wind in Zee gedreven,
Riep sy: ‘Waer vlied gy heen, dus trouweloos, op Zee?
Keerd weer, en neemt my mee!

2.
Ha snoode, is dit nu mijn loon
En uwe trouw, die gy voor desen
My hebt gesworen? Ha wat hoon!
Ik redde uw uyt uwe vreesen

+ ‘Heeft respect voor mijn kracht.’
+ ‘Verlaten.’ Bron: trouwloos; Gevolgd is metri causa de editie 1716,
+ ‘Van land gestoken.’

Doe gy het schrikdier moest ten spijs sijn, dat, verwoed,
Reeds haakte na uw bloed. +

3.
Hebt gy uyt Krete my gebragt
Om op dit Yland te verlaten,
Of werd ik dus + van uw veragt
Om dat mijn hulp uw 't leven baten, +
Doe gy, door mijne draed + bevryd van sulk een leed,
My trouwbeloften deed?

4.
Waerd gy in Krete noyt geland
Of had het Monster u verslonden!
Ag, had mijn oog en uwe hand +
My nimmer aan uw Min verbonden,
Of ik u noyt gesien, trouwlose, die dus snood
My bragt in dese nood!

5.
Maar schoon gy my dus schelms ontvlugt,
Den Hemel, om uw doen verbolgen
En aangehitst door mijn gesugt,
Sal u met straf op straf vervolgen,
Tot gy, door felle wraak op 't hevigste gestraft,
Rampsalig daald in 't Graft.'

+ De Minotaurus
+ 'Dermate.'
+ 'Redde.'
+ Editie 1716: daed.
+ Te weten: mijn oog dat op u viel, en uw hand die een zo dappere daad verrichtte.

Virtumnus Vryagie

Vois: *Stild uw wreedheyd God der Minne*

1.
Wat mogt u, Pomona, baten
Met een wreede straffigheid
Steeds het soet der Min te haten
Schoon gy wierd van elk gevleyd!
Gy moest eyndelijk u buygen
Voor Virtumnus Minne brand,
Ja self tegen dank [+] getuygen
Dat de liefden elk vermand. [+]

2.
Gy mogt duysendmaal ontwijken
En sijn lagen zien gemist,
Eyndelijk moest gy beswijken
Voor sijn welbedagte list:
Hy kon eyndelijk uw Oren,
In een wel vermomde schijn,
Door sijn soete Taal bekooren
En doen mededogend zijn.

3.
'Wat sal 't uw voor voordeel geven',
Sprak hy, 'al te wrede Maagd,

+ 'Uws ondanks.'
+ 'Iedereen overmant.'

Dat gy dus verslyt uw leven
En de Trouw uw hert mishaagd?
Immers moet den Wijngaard danken
Aen den Olmboom al haar lust
Om dat sy met hare ranken
Welig op sijn tacken rust.

4.
Laat dit voorbeeld u bewegen,
Neemt Virtumnus tot uw Man,
'k Sweer u: ik weet wel te degen
Hoe uw Min hem streelen kan;
Zyt niet wreed, verhoort sijn klagen,
Vreesd ook voor de wraak en haat
En Nemesis felle plagen,
Denkt aan Isis droeve daad.

5.
Wilt mijn reden vry geloven,
Draagt ontsag aan mijne Raad: +
Laat de trotsheyd noyt verdoven
't Sierlijk schoon van uw gelaat;
Laet Virtumnus u behagen,
Zyt gevoelig van sijn pijn,
Noyt sult gy sijn Trou beklagen,
Maar door hem geluckig zijn.

6.
Gy behoord door dese reden
Voelen uw gemoet versagt +

+ 'Heb respect voor mijn raad', neem hem ter harte.
+ 'Gij behoort te voelen hoe door de redenen die ik aanvoer uw gemoed wordt verzacht.'

En door sijne [+] diere Eden
U tot wedermin gebragt,
Ja, gy proefde de vermaken
Van de Min als Egte Vrouw, [+]
Hoe vernoegt de zielen blaken
Door de kragt van ware trouw.' [+]

Enons klagte aen Paris

Vois: *Schep moet mijn ziel, gy sult verquicken*

1.
Schoon gy het klagen van Enone,
O Paris, nu versmaad,
Die daad
Sal tonen
Uw verfoeylijk kwaad,
Ha gyle, die de Trouw,
Dus schaamteloos derft honen
En uwe vrouw,
Dus grieft met smert en rouw!

2.
Kan uw [+] Helena nu bekoren,
Behaagd u haar gevley,
Daar gy
Te voren

+ Antecedent is Virtumnus (5:5).
+ 'Echtgenote.'
+ Bedoeld is waarschijnlijk: Ge zou moeten voelen wat de smaak is van de geneugten van de echtelijke staat, en hoe vergenoegd de zielen blaken door de kracht van ware trouw.
+ 'U'.

Swoer uw trouw aen my,
Als gy in Ydaas woud
My deed uw klagten horen
En duysendfoud
Mijn naam schreef in het hout.

3.
Hoe weenden [+] uw onkuische ogen,
Doe gy op Ydaas strand,
O schand,
Bewogen
Met mijn Liefde-brand,
Sprak: ‘Mijn standvastigheid
Sal noit een drift gedogen
Die my oit scheid,
Of van uw Min verleid.’

4.
Maer ag, ik sie te laat, O Goden,
Dat gy naar mijn genot [+]
Slegts spot,
Ha snode,
Met mijn droevig lot
En lagt in mijn verdriet,
Beschimpende mijn Boden,
En denkt [+] nu niet
Het goed u eer geschied!

5.
Maar vreest, verrader die de Wetten
Van eer en gastvryheid [+]

+ Bron: weende. Gevolgd is de lezing van de editie 1716.
+ ‘Na mijn liefde te hebben genoten.’
+ ‘Gedenkt.’
+ Antimetrisch.

Ontweyd
En smetten [+]
Door uw schelms beleyd [+]
Het bed van uwe waard:
Hy sal uw vreugd beletten,
Uw geile aard
Besnoeijen door sijn swaard.

6.
Gy sult die vreugde duur bekopen,
Als Menelaus Dolk
Uw volk
By hopen
Sal ter helscher kolk
Afsenden en verwoed
Uw Hof en Stad doen slopen
En sijne moed
Verkoelen in uw Bloed.

[Ag Hero, schoon de felle nyd]

Vois: *Wanneer de Son het Morgenrood*

1.
'Ag Hero, schoon de felle nyd,
Door ongestuyme [+] stromen
My van uw oog en woning scheid,
Mijn liefde sal niet schromen;
Mijn drift [+] is groter als 't gevaar,
De nagt, hoe duyster en hoe naar, [+]
De holle zee en winden,
Hoe ongestadig, fel en koud,
Niets is 'er dat my wederhoud
Om my by u te vinden. [+]

+ 'Ontwijdde en smette.'
+ 'Door uw schelmse listen.'
+ 'Onstuimige.'
+ 'Mijn liefdesverlangen.'
+ 'Hoe…ook.'
+ 'Om mijn weg naar u te zoeken.'

2.
Wel aan, Leander, ja wel aan,
Laat niets uw yver stremmen,
Gy moet nog eens met moet bestaan [+]
Om na haar toe te swemmen;
Uw liefde sal de holle Zee,
Hoe ongevoelig, gants gedwee
En medelydend maken.'
Dus sprinkt hy, vol van hoop en moed,
Stouthertig in de kille vloedt,
Door heete min aan 't blaken.

3.
Maar ag, het al te los geluk, [+]
Soo ligt en wreed in 't minnen,
Deed hem dat meer dan stoute stuk
Gants vrugteloos beginnen!
Het ligt, door felle wind geblust,
Verleid [+] sijn oogen van de kust
Daar hy soo fel na haakten.
'Ag Hero', roept hy in de nood,
'Saagt gy slegts hoe ik tot de dood
In trouwe liefden blaakte!

4.
Saagt gy hoe mijn besturve [+] mond
U noemd' op mijn verscheiden,
Ik daalde wel getroost te grond;
Mijn hert sou sig verblyden,
Kon u de grootheid van mijn pijn

+ 'Moedig volbrengen.'
+ 'Het al te onbetrouwbare lot.'
+ 'Leidde af.'
+ 'Doodsbleke.'

Doen van mijn trou versekerd zijn;
Ag, kon ik dat verwerven,
Schonk my de liefde dat genot,
Ik sou in spyt van + 't wrede lot,
Gerust en vrolyk sterven! ‘

5.
Dus spreekt hy, schoon de kille kou
Syn leden doet verstyven:
‘Ik sal, mijn Hero, u getrou
Tot in mijn sterven blyven.’
Het water breekt sijn reden af
En trekt hem tot een droevig graf,
In spyt sijn tegen pogen;
De tong verstyfd, hy snikt en sugt,
De ziel vaard op in dunne lugt,
De dood sluyt sijne Oogen.

Latonaas klagte

Vois: *Hoe kan ik vrolyk wesen.*

1.
Wat voordeel kan u geven,
Ag onteerde Maagd,
Dat gy uw leven +
Hebt Jupijn behaagt,
Nu gy door Junoos wrede haat
Als balling werd verdreven
In dees droeve staat.

+ ‘Ondanks.’
+ ‘Bij uw leven.’

2.
Gy werd van elk verlaten;
Waar uw voet sig vest, +
Ziet gy u haten
Als een vege pest.
De kragt van Jovis minne-brand
Kan heden uw niet baten,
Slegts een voet breed Land. +

3.
Had Delos niet, bewogen
Met uw ongeluk,
Vol mededogen
Iets vertroost uw druk,
Gy had in uwe Barensnood
Gesloten uwe Ogen
Door een wreede dood.

4.
Maar wat baat u het leven,
Die de Aard niet duld?
Gy werd verdreven
Om eens anders schuld!
Ag Juno, staak uw haat op mijn,
Die niet kon wederstreven +
't Willen van Jupijn.

5.
Wild gy de Min verbreken

+ 'Waar gij ook uw voet neerzet.'
+ Namelijk: Delos.
+ Bron: wedertreden. Gevolgd is de lezing van de editie 1716.

Van uw Egt-genood,
Wild gy u wreken:
Straf [+] my met de dood
En, schoon onschuldig, 'k sal uw straf,
Hoe wreed, niet wederspreken.
Voerd my slegts in 't graf.

6.
Ik sal geduldig dragen
Dat uw dulle nyd
My mijne plagen
Met het ligt ontseid. [+]
Verkoeld uw gramschap in mijn bloed, [+]
Mijn tong sal geensins klagen
Dat gy my misdoet.

7.
Maar ag, wat kan ik hopen,
Daar my elk verlaat!
My staat niets open,
'k Heb nog hulp nog raad; [+]
Een yder vlied my, 'k kan de dood
Door wens nog smeken kopen;
Elk belagt mijn nood.

8.
Wel wild dan eenmaal horen,
Groote Hemel voogd:
Hebt gy te vooren
My met Min beoogd;
Kon u het schoon van mijn gelaat
Of wedermin [+] bekoren:
Red my uyt dees staat.

+ Editie Cor.: slaat.
+ ‘Door mij het licht te ontzeggen ook een eind maakt aan mijn uitzichtloze ellende.’
+ ‘Koel uw woede met mijn bloed.’
+ Editie 1716: 'k Heb hulp nog raad.
+ ‘Of mijn wederliefde.’

Janus en Carna

Vois: *Rosemond die lag gedoken*

1.
Carna, 't puijkje van de maagden,
Die door schoonheid van gelaat
Aan een yder een behaagden,
Maar steeds schuwde d' Egte-staat
En haar Minnaars door haar list
Aardig te bedriegen wist,

2.
Wierd van Janus eens gevonden
En om wedermin gevleid.
Sy, die nergens vlugte konde,
Nam haer hulp aan listigheid,
Veinsden dat haar fiere sin
Was verwonnen door sijn min.

3.
‘Janus’, sprak sy, ‘uw gebeden
Hebben kragt op mijn gemoed;
Ik geloof uw soete reden,
Ja, mijn min omhelsd uw gloed.
Ga slegts voor, ten boschwaard in
En voldoe uw hete min.’

4.
Hy geloofd de soete woorden

Die de lose Carna sprak.
Sy, wiens hert noit min bekoorde,
En met hem de spot slegs stak,
Schuijlden in het digte hout,
Agter hem in 't duister woud.

5.
Maar wat soekt gy te ontkomen,
Schoone Carna, 't is om niet!
Janus heeft uw doen vernomen,
Wijl hy voor en agter siet. +
'Schuijl niet', sprak hy, 'uwe list
Is door mijn gesigt gemist.' +

6.
Hy, door heete min gedreven,
Heeft haar schoone mond gekust
En, in spijt haar tegenstreven,
Sijn verhitte Brand geblust.
'Niemand', sprak hy, 'oit ontkwam
Mijn ontstooke Minne vlam.

7.
Maar kon my uw Min bekoren, +
Sijt getroost in uw verdriet:
Hebt gy uwe eer verloren,
Agt dat tot uwe schade + niet;
Draagt tot teken van mijn min
Voorts + de Naam van een Godin!'

+ Janus Bifrons.
+ 'Misgelopen.'
+ 'Maar doordat ik voor u ben gevallen.'
+ Editie 1716: schande.
+ 'Voortaan.'

Didoos klagte en dood

Stem: *Het best op Aard*

1.
Als Dido, woelende [+] van dulle spyt,
Te laat sig sag door bare [+] min verlijd
En Eneas van Land in Zee gesteken,
Riep sy luyd op: ‘Derfd gy uw trouw dus breken,
Is dit mijn loon:/: [+]
Voor 't goed aan u gedaan?
Ha, smaad en hoon [+] :/:
Ondankbare Trojaan! [+]

2.
Bedriegt gy dus een Wapenlose Vrouw,
Aan u verknogt door min en egte trouw, [+]
Voor heen van u soo plegtelijk besworen,
Doe [+] gy uw straf en Junoos felle toren
In mijn gebied:/:
Ontkwam, op dese strand,
Die gy ontvlied:/:
Maar tot uw eige schand! [+]

3.
Gy verfd en smet door uwe trouwloosheid
Anchisis bloed, wel eer door deugd verbreid,
Soo goddeloos uyt uw gemoed verstoten. [+]
Maar neen: gy sijt van Venus noit gesproten, [+]
Ontaarde Soon :/:
En trouwelose gast,
Die smaad voor loon :/:
My tot vergelding past! [+]

4.
Maar, ligt verlijde, [+] 't is vergeefs geklaagd,

+ Editie Cor.: woedende
+ ‘Door akelige liefde.’ Edities 1716: haren.
+ Het teken geeft aan dat de regel herhaald moet worden.
+ Bron: Ha smaad ha kom. Editie 1716: smaaden loon.
+ Editie 1716: Ha ondankbre Trojaan (met een antimetrie).
+ ‘Echtelijke trouw.’
+ ‘Toen’
+ ‘Op dit strand, dat gij [nu] slechts tot uw eigen schande ontvlucht.’
+ Bedoeld is waarschijnlijk: ‘Gij bracht een smet aan op het huis van Anchises, dat voorheen wijd en zijd bekend was door deugdzaamheid, een deugdzaamheid die gij nu zo goddeloos van u hebt geworpen.’
+ Aeneas was geboren uit Anchises en Venus.
+ ‘Die mij beloond met smaad.’
+ Dido spreekt zichzelf toe.

Nu hy tot roem uw eer en liefde draagd, [+]
So mild en suyver hem altoos bewesen.
Wat hoon, wat laster, staat u niet te vresen,
Nu hy dus snood :/:
En schandig [+] uw verlaat
En steld uw bloot :/:
Aan een ontroerde staat! [+]

5.
Hiarbas, die uw [+] heeft wel eer bemind,
Zal geensins, nu hy uw verlaten vind,
U en uw nieuw gebouwde stad verschonen,
Maar uw veragting [+] met sijn haat belonen
En naar 't genot :/:
Van sijne hete min [+]
- Rampsalig lot - :/:
Uw boejen als slavin.

6.
Sie daar voor uwe dwase min het loon,
Ha hevige, ja duldelose [+] hoon!
Op wie sult gy, verlatene, nu hopen,
Wat hulp, wat uytkomst staat u immer open,
Wie geeft u raad :/:
In dese uwe nood?
U toeverlaat :/:
Is slegs alleen de dood.

7.
Welaen dan, grypt met moed het Troysche swaard,
Wel eer door u als een geschenk bewaard,
Van die meineedige aan uw geschoncke,
Doe sijne min [+] u boesem deed ontfonken
En stort met moed, :/:
Nu u de hoop verlaat,
U geile bloed ://:
Als oorsaak van dit kwaad.

+ Bedoeld is: Nu hij uw eer en of liefde versmaadt om roem te behalen. De volgende regel is een bepaling bij : ‘liefde.’
+ Smadelijk.
+ Een staat die in politieke beroering is gebracht.
+ Dido richt zich nog steeds tot zichzelf.
+ Zij heeft voorheen Hiarbas' liefde afgewezen.
+ ‘Na zijn lust op u te hebben geboet.’
+ ‘Ondragelijke.’
+ Editie 1716: Die door sijn min.

8.
Vlied vry, Eneas, met uw kiel op Zee,
Draagd vry mijn eer gelijk een zege mee!
Schoon mijne ziel op heden daald ter hellen,
Mijn schim sal u met onheil steeds versellen,
Waar u de Aard :/:
Of 't heilloos water torst.'
Met dreef sy 't swaard :/:
Verwoed in hare borst.

Cephalus Prokris doorschoten hebbende

Vois: *Pourquoy faut il que je souspire,* Of*: Besnedene velden*

1.
O Noodlot, schept gy dan behagen
In mijn onlydelijke smert!
O Minne nijd vol felle plagen,
Hoe prangd gy dus mijn teder hert!
Moest ik, o vreugde en lust van mijn leven,
Mijn Prokris, door uw sugten verbeid, +
U de rampsalige doodsteek geven
Die ewig ons van Elkanderen scheid?

2.
Vervloekte schicht, moet gy doorboren
Met sulk een doodelijke wond
Dat herte dat sig van te voren
So trouw aan mijne min verbond;
Is 't mogelijk, dat ik met mijne oogen,

+ De bedoeling moet zijn iets als 'opgehouden.'

O goden, + dit treurspel beschouwen moet;
Wat heeft u tot dese straf bewogen,
Verdiende dit oit mijn suivere gloed?

3.
Ag Prokris, moest gy dan geloven
Dat oit mijn min verkoelen sou
Of in mijn teder hert verdoven,
Aan u so vast verknogt in trouw?
Wat deed uw hert so wantrouwig wesen
En twijffelen aan mijn standvastigheid?
Ag, niets is in Liefde so hevig te vresen
Als nimmer genoegde en snode Nyd! +

Penelope aan Ulissis

Vois: *Ik groet u schoone Silvia gepresen*

1.
Men heeft vergeefs + gelukkig my gepresen,
Doe ik in egt Ulisses vrou sou wesen.
Nu uw gevreesde hand
De taije boge spand
So ver uit mijn gesigt, op een uitheemse strand,
Segd eens wat vreugd of soet
Kan strelen mijn gemoed,
Daar steeds 't gevaar my voor uw vresen doet.

+ Editie 1716: O godin: De godin Diana.
+ ‘Jaloezie. ‘
+ ‘Ten onrechte.’

2.
Ja, schoon uw hand, gewoon te overwinnen,
Uw braaf beleid en scherp geslepe sinnen,
Alom so hoog geagt,
Mijn pijn al iets versagt, +
Nog voeld mijn hert sig steeds door schrik en vrees verkragt:
Ik vrees het Trooijs geweld
Dat menig dapper held
Rampsalig heeft voor hare poorten neergeveld.

3.
Ag, had de Zee dat geile wijf + verdronken,
Wiens dertel vuur, gewoon onkuis t' + ontfonken,
Gants Griekenland ontrust,
Ik vloekte noit de kust
Wiens dulle moortsugt in het Griekse bloed sig blust;
Gy had noit met uw voet
Getrapt in 't schuymend bloed
Waar van 't gedenken my met duisend vresen voed.

4.
Ag, mogt mijn oog uw eens sien zegepralen,
Ag, mogt ik uw eens in mijn huis onthalen!
Dat eens de felle wraek
Vorst Menelaus saak
Mogt redden! Schonk my eens den Hemel dat vermaak,
Hoe vrolijk, hoe verblijd,
Sou dan mijn hert die tijd
Vergeten die ons nu wreed van elkander scheid!

+ Het onderwerp wordt als enkelvoud opgevat.
+ Helena.
+ Bron': 't

Baggus [+] en Ariadne

Vois*: Nu heb ik den drank verlaten*

Ry van Bagganten
Laat ons te samen verbleiden
En lustig vrolijk sijn,
Ons hert van droefheid bevryden
Nu Baggus, vry van pijn,
Sig voeld, geveld
Door 't geweld
Der min, hevig aan 't blaken,
Als door het genot
Der lusten versot, [+]
In de armen van sijn Bruid,
Sig vrolijk sluit.

Ry van Menaden

Vois*: Idem*

Kom, singen wy het vermogen
Der groote Minnegod, [+]
Die Bachus heeft bewogen [+]
Te eeren sijn genot.
Een yder swigt
Voor sijn schigt
Die alles kan ontsteken:

+ Editie 1716: Bacchus.
+ '[En] als het ware zot geworden door', etc.
+ Cupido.
+ Bron: ook heeft bewogen. Gevolgd is metri causa de lezing van de editie 1716.

Het woedende vee
Maakt hy self [+] gedwee,
Wat aard of water voed,
Omhelsd sijn gloed.

BACHUS

Vois: *Tranquille Coeur, Of verlaat gy my etc.*

1.
O schoone, die mijn hert en sin
Beheerscht door kragt van uwe Ogen
Die my verpligten [+] tot de min
Als [+] ik beschouwde haer vermogen, [+]
Laat af van uwe rouw, besteed met my uw Jeugd
In volle lust en vreugd!

2.
Siet eens hoe schitterd uwe Kroon,
Herschept [+] in tintelende sterren;
Beschouw hoe aangenaam en schoon
Vertoond sig dat gesigt van verre.
Omhels dan, ja omhels, voor stervens bitter lot,
De vrindelijke God!

ARIADNE

Air: [+] *Lieffelijk bosje, etc.*

Sou ik van de gunst niet gevoelig wezen
Die gy soo mildelijk aan my hebt bewesen,
Dan was ik uwe Liefden onwaard.

+ 'Zelfs.'
+ 'Verplichtten'
+ 'Zodra'
+ 'Macht.'
+ 'Herschapen.'
+ Bron: Ari.

Maar 'k [+] vind my om het vergelden beswaard:
Hoe sal ik na waarde uw gunst belonen,
Hoe sal ik mijn dankbaarheyd betonen,
Als dat ik, [+] verdryver van mijn smert,
Uw geef, o Bromius, mijn suiver hert.

Rey van BAGGANTEN en MENADEN

Vois: *Ballette Dorothee:*

Laat ons onse stemmen paren
By het soet geluid der snaren
Nu Baggus moed
Beswijkt voor Venus gloed.
Dus paard
Op aard
De vreugden met het minnen;
Voortaan sal
't Heele Al
Sig sien door dees drift verwinnen.
Min geeft vreugd
Aan de Jeugd
Als hun Baggus vogt [+] verheugd.

Briseis aan Achilles

Vois: *Courante la bare*

1.
Is dit de kragt van uwe min,
Dat gy my kund so ras en ligt verlaten,

+ Bron: 't.
+ 'Anders dan doordat', etc.
+ In latere edities: bloed.

O steunpilaar der Griekse Staten,
Gevreesde Soon van Thetis de godin!
Is dit uw moed en dapperheid,
Wel eer van elk met so veel lof verbreid,
Dat [+] gy op Menelaus streng gebieden,
In plaats van loon,
Uw laat geschieden
Dese snode hoon?

2.
Of agt uw grootsheyd my onwaard
Van dit geweld so schandig te bevrijden,
Of heeft de smaad die ik moet lijden,
Geen medelijden in uw hert gebaard?
Gedenkt Achilles nu niet meer
Het soet genot der liefde dat wel eer
Sijn moedig hert so fel tot my deed blaken,
Dat hy my laat
Gewillig schaken
En 't niet tegenstaat? [+]

3.
Wat heeft uw liefden dus verkoeld,
Wiens kragt gy my wel eer hebt duur gesworen;
Of kan ik uw niet meer bekoren,
Dat gy tot my geen grooter sugt gevoeld;
Of haakt gy na uw vaderland,
Mishaagd uw oog dit naar en bloedig strand?
Laat ik u dan tot Reis genoot verstrekken:
Ik sal met uw
Gewillig trekken,
Voor geen onheil schuw.

+ Editie 1716: Nu.
+ ‘En geen tegenstand biedt.’

4.
Gedenk, Achilles, hoe mijn hert,
So wreed van mijn besitter afgescheiden, +
Al pijn en innig leed moet leiden
En wert daar door bewogen met mijn smert.
Ik sal gewillig lief en leed
Met uw verdragen, ja ik ben gereed
(Kiest gy de Zee, op 't Griekse Heir verbolgen,
Steekt gy van strand)
Uw selfs te volgen
In uw vaderland.

Psiches klagten

Vois: *Tranquille Coeur, of Verlaat gy my etc.*

1.
Wat baat het uw dat men uw noemd
De schoonste in uws vaders Ryken,
Ja, dat men steeds van Psiche roemd:
Wie kan in schoonheid haar gelijken,
Nu gy, alom vervolgd van Venus dulle haat,
Wert van elk een versmaad.

2.
Ag, had my nimmer vrou Natuur
So mildelijk haar schoon gegeven,

+ Bron: afgeschieden.

Ik sag noit dit rampsalig uur,
Ik sou in rust en vrede leven.
O Schoonheid vol gevaar, gy baard my niet als druk
En hevig ongeluk.

3.
Maar wat betreurd gy uwe staat,
Wie kan de Goden wil weerstreven;
Daar is geen uitkomst, hulp nog raad
Voor uw in dese nood gegeven!
Wel aan dan Psiche, draag, schoon buiten uwe schuld,
Uwe straffe met geduld.

Verscheide gesangen op veler gemoeds driften toegepast

Op de nyd

Vois: *Courante la bare*

1.
O nimmer vergenoegde Nyd,
Wanneer vind sig uw afgunst oit te vreden?
Gy voed uw met rampsaligheden,
En siet uw noit van herten leed bevryd;
Wie aan uw drift sig overgeefd,

Gestadig vol van ongerustheid leefd,
Die steeds de Ziel vervuld met felle plagen,
Ja, doet het hert [+]
Inwendig knagen,
Noit bevryd van smert.

2.
Gy zyt een Vyandin van al
Wat immermeer op Aarde is geboren;
Wie graag een anders wel-sijn horen,
Tragt gy te smetten met u bose gal,
Een anders onheil is uw lust,
In onrust vind gy uw vermaak en rust,
Gy zijt een pest op aarde die, vol wroegen,
U selfs verteerd,
Vol ongenoegen
Yders ramp begeerd.

3.
Maar schoon gy, vol afgunstigheid,
Niet anders wenscht als yder te verdrukken,
Gy siet uw wensch noit welgelukken:
Een braaf gemoed leefd van uw smet [+] bevreid,
Dat [+] werd noit door uw gift ontrust,
En schoon uw Nydig vuur noit werd geblust,
Dat [+] kan altoos een waar vermaak ontfangen,
Ja, leefd verheugd,
Wyl sijn verlangen
Steeds omhelsd de Deugd.

+ Het antecedent is ‘ongerustheid’
+ Editie 1716: smert.
+ Het antecedent is ‘een braaf gemoed.’
+ Het antecedent is nog steeds ‘een braaf gemoed.’

Minne-Nyd

Vois: *Lesmaal in 't rysen van etc.*

1.
Minnydige die, steeds in haat ontsteken, [+]
Uw in getrouwe minnaars druk verblijd [+]
En vol snode afgunstigheid
Opregte min altoos soekt te verbreken:
Waar is oit liefde van uw smert bevryd.

2.
Geen herten die van ware liefde blaken,
Hoe onverbreek'lijk [+] sy vereenigd sijn,
Sijn vry van u godloos fenijn
Dat gy altoos tragt op haar uyt te braken,
Of gants verwoed of in bedekte schijn.

3.
Wie aan u drift sig eenmaal overgeven,
Vervuld gy met een smertend herten leed,
Dat hare Ziel met pijn doorsneed,
Wanneer sy sien [+] vereende Zielen leven,
Daar gy vergeefs u boosheid op besteed. [+]

4.
Maar al u snoodheid en afgunstigheden
Daar gy opregte liefden door belaagt [+]

+ 'ontstoken'
+ Bron: drukverblijd. 'U verheugt in de problemen van trouwe gelieven' of: 'van een trouwe minnaar'
+ 'Hoe onverbrekelijk ook.'
+ Editie 1716: siet.
+ 'u' en 'gy' lijken hier te verwijzen naar de nijd in plaats van naar de 'minnijdige'; de verleden tijd 'sneed' is nauwelijks grammaticaal.
+ Bron: behaagt. Editie 1716: behaegt. Latere drukken: idem.

En trouwe minnaars Herten plaagd,
Siet gy in 't eind door ware min vertreden, +
Des + gy vergeefs + u nydig hert doorknaagd.

Gierigheyd

Vois: *Mars de Camisard*

1.
Gierigaard
Die, in u snood bedryven,
Wenst te blyven
By u schyven +
Uw soo waard:
Segd wat soet
Of vreugde kan u geven
Dus te leven
En te streven
Na het goed? +
Soekt gy vreugd:
Wild uwe + Goudsugt staken
En steeds haken,
Ja selfs blaken
Om de deugd.

2.
Wild met vlyd
Voortaan die schat begeren

+ 'Onder de voet gelopen.'
+ 'Waardoor', 'als gevolg waarvan'
+ De moderne term zou zijn iets als 'gefrustreerd'
+ Bij uw goudstukken.
+ 'Materiële zaken.'
+ Editie 1716: uw (wat een metrische onregelmatigheid oplevert).

Die noit keren
Nog verteren
Kan door tijd. +
Maar wat soekt
Gy schatten te vergaren,
Door u sparen
En bewaren
Dat elk vloekt!
Hy is Rijk
Die sig op aard kan voegen
Met genoegen,
Sonder wroegen
Om het slijk.

3. +
Het gemoet
Moet buigen voor de Reden +
En vertreden
D'ydelheden
Met de voet.
Maar de vrek
Verslyt sijn tijd met slaven
En met draven,
Ja, met graven
In de Drek.
Want de schat
Die regt tot rust kan strekken
Werd van vrekken
Nog van gekken
Noit bevat.

+ Namelijk: tevredenheid; zie 2:10-15.
+ Bron: 2. Editie 1716: idem.
+ ‘de rede’

Anders op het selve

Vois: *Ag mijn schoone mijn beminde,* of *Stild uw wreedheijd etc.*

1.
Snode Pest voor alle herten,
Nimmer satte Gierigheid,
Die met duisende van smerten
Op hoopt 's menschen levens tyd: +
Al wie uwe Drift beminnen,
Scheppen nimmer vreugd of lust,
Wijl de Goudsugt alle sinnen
Steeds door vrees of sorg ontrust.

2.
Wat kan uwe Rykdom geven, +
Dwase vrekken, die verwoed
Tot het eynde van uw leven
Als de blinde mollen wroed,
Midden in uw goude bergen,
Die uw schraapsugt om 't besit
Van nog grooter schatten tergen +
Als u eenig doel en wit. +

3.
Van 't begin der koele morgen
Tot de swart geverfde nagt

+ 'volstouwt 's mensen levenstijd.'
+ 'Wat kan uw rijkdom u schenken'
+ 'Te midden van uw gouden bergen, die uw schraapzucht prikkelen tot het bezit van nog groter schatten.'
+ Hendiadys: 'doelwit.'

Stellen duysende van sorgen
Al u sinnen op de wagt.
Komt u woeker u niet wekken +
Eer de Son haar kimmen kust,
't Minst geritsel sal u strekken
Tot verstoting uwer rust.

4.
Maar wat baat u ydel pogen,
Daar gy nimmer in u schat
Rust nog vreugde kunt beoogen,
Schoon gy heel de Waareld had;
En gy met u overleiden,
So vergeefs van u gehaat,
Moet van uwe Rykdom scheiden
Waar in al u Heyl bestaat.

5.
Tragt u Hert na rust en vreugde, +
Toomd u driften soo verwoed,
Volgd het spoor der ware deugden,
Die u leiden tot het goed.
Dat alleen is regt bestendig:
Tragt na een gerust gemoed,
Wie dat heeft is noit elendig,
Midden in sijn tegenspoed.

+ 'Als uw woeker u niet komt wekken', etc.
+ 'Betrachten' hier overgankelijk.

Schoonheyds Liefden

Vois: *Sont mili tormenti, of Ik hoorden dees dagen*

1.
Wat kan men dog winnen
Met ydel beminnen
Als onrust, Als onrust Voor 't herte;
Wat baard het vermoge
Der lonkende Ogen,
Als pynen, Als pynen En smerten.

2.
Hoe kan ons vermaken
Het blosen der kaken?
Niet anders, Niet anders Als bloemen
Wiens lieflijke geuren
En schoone Coleuren
Niet waard syn, Niet waard syn Te roemen.

3.
Besiet eens de rosen
Wiens aangenaam blosen
Uw heden, Uw heden Kan strelen;
Het dorren der bladen,
Beroofd van sieraden,
Sal uw hart, Sal uw hart Vervelen.

4. +
Soo sijn ook de lonken
Der oogen wiens vonken
Het herte, Het herte Doen blaken;
So syn ook de leden
Die, aardig besneden,
Een yder Een yder Vermaken.

5. +
Wel laat dan de sinnen
Geen schoonheyd beminnen
Die haast kan, Die haast kan Verkeren;

+ Bron: 3. Editie 1716: idem.
+ Bron: 4. Editie 1716: idem.

Maar laat u gedagten
De deugden steeds agten
Die nimmer, Die nimmer Verteren.

6.
De deugden en seden
Versieren de leden
Soo lange, Soo lange Wy leven;
Ja, kunnen noit scheiden
Door lankheid der tyden;
Wild daar dan, Wild daar dan Na streven.

Dronkenschap

Vois: *Ag schoone Maagd, etc. etc.*

1.
Hoe kan de Wyn,
't Gebruyk der sinnen
Verwinnen
En roeren ons bryn,
Ja, gelijk sot
Stellen ten spot
Die al te veel haar kragt beminnen!

Hoe kan de wyn
't Gebruyk der sinnen
Verwinnen
En roeren ons bryn.

2.
Want hare vreugd
Is in dit leven
Gegeven,
Op dat sy 't bryn verheugd,
En alle smert
Dryft uyt het hert;
Aan haar gebruyk wert niets misdreven,
Vant + haar vreugd
Is in dit leven
Gegeven,
Op dat sy 't bryn verheugd.

3.
Maar vlied altyd
Het overdadig
En stadig
Misbruyk der gulsigheid
Dat aan 't gemoed
Slegts schade doet;
Die wellust maakt de Ziel misdadig.
Maar vlied altyd
Het overdadig
En schadig
Misbruyk der gulsigheid.

+ Editie 1716: Want.

4.
De overdaad
Doet maat en reden
Vertreden
En baard een schandig kwaad;
Krenkt het verstand
Dat sy vermand
En brengd veel kwalen aan de leden.
De overdaad
Doet maat en reden
Vertreden
En baard een schandig kwaad.

5.
Laat dan haar kragt
En soete smaken
Noyt maken
Dat gy de maat veragt;
De vreugd bestaat
In middelmaat, +
Des laat sy matig u vermaken.
Laat dan haar kragt
En soete smaken
Noyt maken
Dat gy de maat veragt.

+ 'Matigheid,' aurea mediocritas.

Geld-Liefden

Vois: *Het best op Aard*

1.
Ontaarde minnaars die het goud bemind
En slegts daar in behagen vind
En doold verkeerdelijk van 't spoor der reden:
De ware min agt geen verganklijkheden,
Maar eerd de deugd://:
Die meer dan staf of kroon
Vercierd de Jeugd ://:
Met euwig duirend schoon.

2.
De liefde die alleen om 't goud ontstaat,
Veranderd ligtelijk in dulle haat
Wanneer 't geval [+] de schatten doet verteren,
Waar van 't verlies de liefde doet verkeren.
Hij voeld berouw ://:
Die slegts om goud bemind
En syne trouw ://:
Met gulde ketens bind.

3.
Eert des de deugd, die boven alle schat
't Opregt vermaak van ware min bevat,
Ja, die alleen [+] ons altoos kan behagen,
Dewyl 't geval die nimmer weg kan dragen.

\+ 'Het toeval', 'het noodlot.'
\+ 'Als enige'

Waar sulk een schigt [+] ://:
Het hert in min ontsteekt,
Werd trouw gestigt ://:
Die noit door twist verbreekt.

Hoogmoed

Vois: *Y sta wat goelijk meysje*

1.
Waar toe dus opgeblasen,
Verwaande, [+] die, vol moed,
Als watergolven rasen
Die een stormwind swellen doet!
Wat poogd gy, trots, verwaten,
Door uwe drift verblind,
Na eer en hoge staten,
Die 't geval [+] soo ras verslind!

2.
Wat kan u hoogmoed winnen,
Met eer en hoog gebied; [+]
Wat vleid gy uwe sinnen
Met een opgepronkte niet, [+]
Die vele duysend sorgen
In een vermomde schyn
Houd door haar glans verborgen
Die [+] u onvernoegd doen syn!

+ Namelijk: de liefdespijl van de deugd.
+ Meervoud.
+ ‘Toeval’, ‘noodlot.’
+ ‘Gezag.’
+ ‘Niets’ (in deze context een ‘de’-woord).
+ Het antecedent is ‘zorgen.’

3.
Tragt gy te syn gepresen,
Kiesd weldoen tot u wit,
Doet uyt u daden lesen
't Edel bloed dat gy besit;
Dan sult gy regt beseffen
Wat eer en luyster geeft
en yder overtreffen
Die verwaand na eersugt streefd.

Onnutte sorgen

Vois:Aux [+] *armes Camerades*

En wild u niet beswaren
Met sorgen in u Levenstijd,
Maar slijt u jonge Jaren,
In lust en vrolijkheid.
Wat baten al de sorgen,
Als innig Ziel verdriet,
Die van den koele morgen [+]
Syn smert draagt in 't verborgen,
Die van den koelen morgen
Tot 's nagts noit rust geniet.
Des, o Jeugd,
Soekt gy vreugd, [+]
Vry [+] uw hert
Van die smert,
En wild met yver haken

+ Bron: Os . Ik volg de editie 1716.
+ Bedoeld is waarschijnlijk: ‘Wat baten alle zorgen en al het zielsverdriet aan hem die van de koele morgen’ etc.
+ ‘Als gij vreugde zoekt.'
+ ‘Bevrijd dan’

Na het altoos bestendig goed
Dat regt de Ziel voldoet
En, buyten sorgen, [+] het gemoed
Met rust en vreugde voed.

Verscheide Minne-sangen

Titer en Damons Minneryen in Tafelspel, [+] op verscheyde Sangwysen

Eerste toneel

KLORIS

Vois: *Courante la bare*

1.
O Hemel, is er grooter smert
Voor een in min onsteke [+] ziel te dragen
(Waar vind men immer selder [+] plagen),
Als minnen van wie men verstoten werd?
Sag gy, o Damon, eenmaal aan
My dus bedrukt om uwe min vergaan, [+]
Sag gy mijn uytgetreurd [+] en droevig wesen,
Gy soud de gloed
En smerten lesen
Van mijn teer gemoed.

2.
Maar gy veragt de soete min
En draagt gants geen ontsag aan haar vermogen,

+ 'Onbezorgd.'
+ Een tafelspel is een genre, voortkomend uit de rederijkerij: een spel dat werd opgevoerd bij de maaltijd.
+ 'Ontstoken.'
+ 'Zeldzamer', 'uitzonderlijker.'
+ 'Als gij eenmaal zoud zien, hoe ik om uw liefde zo droevig te gronde ga.'
+ 'Uitgetreurd' associeert, toevallig of niet, met 'uitgeteerd': 'door treuren vergekwijnd.'

Gy hebt u haar geweld ontogen [+]
En laat haar noit tot uwe boesem in.
Ontsteek hem, Venus, met uw gloed
Nu gy my dwingd dat ik hem minnen moet,
Op dat ik eindelijk mag adem halen;
Doet hem mijn pijn
En felle plagen
Eenmaal kundig zijn.

Tweede toneel

KLORIS en DAMON
DAMON

Vois: *Wat is er grooter vreugd op aard*

1.
Meesteresse van de Jagt,
Die ik agt
Boven alle de Godinnen,
Wiens altaren ik steeds eer,
'k Sal u dienen meer en meer,
Ja, voor ewig u beminnen.

2.
'k Slyt met u in lust en vreugd
Mijne jeugd,
Noit door laffe min ontsteken.
'k Eer in bossen, berg en dal
Uwe godheid boven al,
Noit voor Venus Son [+] besweken.

Binnen.>

+ 'Gij hebt u onttrokken aan haar macht.'
+ Editie 1716: soon.

KLORIS

Vois: *Stild u wreedheid Godt der minnen*

Kund gy dus de liefde haten,
Dwase Damon, die [+] elk eerd,
En haar om de Jagt verlaten?
Dat is Venus gebraveerd!
Spot vry met het soete minnen,
'k Hoop dat gy door hare kragt
Haast [+] sult sien uw hert verwinnen,
Heeft de Minne-god nog magt. [+]

Binnen.

DERDE TONEEL.

KUPIDO.

Vois: *Rosemond die lag gedoken*

1.
Spot gy Damon, met mijn schigten,
Die voor mijn gevreest geweld
Doen de Hemel-goden swigten
En hun trotsheyd palen steld? [+]
'k Sal u opgeblasen moed
Haast [+] doen buygen voor mijn gloed.

2.
Kloris sal niet langer klagen,
'k Sal u ingebeelde rust
Eerlang uyt uw hert verjagen
En u door een heete lust
Steeds [+] ontsteken, [+] meer en meer
Werpen voor mijn voeten [+] neer.

Binnen.

+ Het antecedent is ‘de liefde.’
+ ‘Binnenkort.’
+ ‘Als de Minnegod’, etc.
+ ‘Paal en perk stellen.’ Ongrammaticaal: het antecedent is ‘schichten.’
+ ‘Spoedig.’
+ Bron: Steed. Gevolgd is de lezing van de editie 1716.
+ ‘Voortdurend ontstoken.’
+ Bron: voten.

VIERDE TONEEL

TITER, PHILIS.

Vois: *Ballette Dorothe*

TITER +

1.
Philis, mijne uytverkore,
Wild eens na uw Titer horen.
Ag, laat uw hert
Sig buygen voor mijn smert.

PHILIS
2.
Wie noemd gy uw uytverkoren? +
Titer 'k wil die taal niet horen,
Veel min mijn hert
Ooit buygen voor uw smert. +

TITER
3.
Ag, hoord
Een woord
Slegts van uw Titer spreken:
Slaat eens agt
Op mijn klagt,
Wild niet vlugten voor mijn smeken.
Engelin,
Laat mijn min
Eenmaal tot u boesem in.

+ Bron: Titir; in het vervolg herhaaldelijk als spellingsvariant.
+ Een tegenzang: Philis gebruikt dezelfde rijmwoorden als Titer, maar draait de betekenis haar kant op.
+ ‘En nog veel minder’, etc.

PHILIS
4.
Maar hoord [+]
Een woord,
Dat ik tot u wil spreken:
'k Sla geen agt
Op uw klagt;
Staak dit vrugteloose smeken:
De godin
Van de min
Neemd noit mijne boesem in.

Vois: *Sarbande, of, Al wat men doet etc.*

TITER

1.
Hoe kan het lot so gants verschillig [+] wesen!
Ag, viel my eenmaal het geluk te beurt
Dat gy my minde, mijne uytgelesen,
Gelijk als Kloris die om Damon treurd:
Sy eerd sijn liefde,
Die haar doorgriefde,
Sy eerd sijn liefde
Die sy 't beste keurd.

PHILIS
2.
Hoe weet gy dus 't geheim van hare pynen?
Of heeft sy selve uw haar nood geklaagd,
Dat haar de liefde doet aldus verkwynen, [+]
En dat sy [+] Damon hare Ziel opdraagd?

+ Opnieuw als tegenzang met dezelfde rijmwoorden.
+ 'Afwijkend.' Hier wel naderend tot de betekenis 'onverschillig.'
+ Editie 1716: verdwynen.
+ Bron: gy. Editie 1716 eveneens gy. Gevolgd is de lezing van de latere edities.

Weet dat dat gissen
Seer ligt kan missen,
Weet dat dat gissen
My geheel mishaagd.

Vois: *Als ik mijn Philis kussen mag etc.*

TITER
Duyk hier wat neder in het groen,
Ik zie daar ginse Damon komen.

PHILIS
Hy heeft misschien iets van ons doen +
En uwe minnery vernomen.

VIJFDE TONEEL

DAMON

Vois: *Hoe kan ik vrolyk wesen*

Ik voel mijn hert verwinnen
Van de Minne-God.
Schoon ik het minnen
En sijn kragt bespot,
Mijn boesem blaakt van sijne gloed,
Ja, 'k voel dat hy mijn zinnen
Gants verkeren doet.
Wel aan, ik sal niet weerstreven
Syn gevreesd geweld,

+ Editie 1716: by ons doen(tegen het metrum). Latere edities hebben opnieuw de lezing van 1713.

Maar my begeven
Na hy wetten steld,
En nu ik blaak van zijne schigt, +
Wil ik met Kloris leven,
Die mijn Ziel verpligt.

SESDE TONEEL

TITER, PHILIS.

Vois: *Breek u pylen breek u bogen*

TITER
1.
Schoone, werd + ook eens bewogen,
Laat mijn smeken dat vermogen:
Siet + niet langer straf en wreed,
Maar geneesd mijn smert en leed.://: +

2.
Ag, laat eens door mijne klagten
Uw versteende hert versagten,
Buygd eenmaal uw fiere zin
Voor de kragt van mijne min.://:

3.
Maar kan mijn gevley niet baten,
Vaart gy voort in my te haten,
Sal my eerlang uwe straf +
Voeren in het duyster graf.://:

+ 'Zijn liefdespijl.'
+ 'Word.'
+ 'Kijk.'
+ Het teken geeft aan dat de laatste regel herhaald moet worden.
+ 'De wreedheid die ge me betoont.'

PHILIS

Vois: *Ag schoone Maagd*

1.
Ik voel mijn hert
- Wat wonder teken! -
Ontsteken
Als met een nieuwe smert,
Door het geweld
Der min geveld,
Waarvoor ik sie mijn kragt besweken.
Ik voel mijn hert
- Wat wonder teken! -
Ontsteken
Als met een nieuwe smert.

2.
Maar Titer, laat
Dit vry ontdekken
Noit strekken
Tot mijne schande of smaat;
Geen losse gloed
Komt mijn gemoed,
Maar suyver vuur mijn driften wekken.
Maar Titer, laat
Dit vry ontdekken
Noit strekken
Tot mijne schande of smaad.

Vois: *Als ik mijn Philis kussen*

TITER

1.
Leerd dus, mijn schone, dat de kragt
Der liefde niet is te ontwyken;
Want ieder die haar trots veragt,
Moet eindelijk voor haer beswyken.

2.
Maar vreesd niet dat ik met verwyd [+]
Oit uwe liefden sal belonen,
Nu my u openhertigheyd
De grond van uw gemoed komt tonen.

PHILIS
Wel, ik omhelse dan uw min,
En sal haar kragt niet wederstreven.

TITER
Wel, laat ons dan, mijn Engelin,
Voortaan in egte liefde leven. [+]

Tweede bedryf

Eerste toneel

KLORIS

Vois: *Ey sta wat goelijk meysje*

1.
Hoe sou ik dan beminnen
Die om [+] mijn smerten lagt

+ ‘Verwijt.’
+ ‘Echtelijke’
+ Bron: in. Editie 1716 idem. Gevolgd is de lezing van latere edities.

En in zijn trotse zinnen
So onwaard mijn min veragt?
Hoe sou ik Damon vlyen?
Neen, Kloris neen, laat af:
Syn snode spotternyen
Roepen om een felle straf!

2.
Verban, verban een liefde,
So schandig voor uw eer!
Schoon sy u eertyd griefden, +
Denk aan haar geweld niet meer:
Verfoeyd die snode driften
Die eertijds uw gemoed
So schadelyk vergiften,
En veragt die snode gloed.

3.
Maar wie komt herwaards treden
Die soo wemoedig sugt
En overluid sijn reden
Uytgalmd in de ruyme lugt?
't Is Damon, 't is de trotse,
Wiens boesem, als verstaald,
Braveerd + de steile rotsen
Daar noit heilsaam vogt op daald.

4.
Maar sou ik na hem horen?
Neen, Kloris, schuuwd sijn taal,
Ja sluyt, ja sluyt uw oren,
Neemd als hy een hert van staal:
Soo sal die snoode leeren
Te regt de ware kragt
Der Minne-God warderen, +
Die hy heeft so trots veragt.

+ 'Ook al kwetste zij u ooit.' Latere edities: geriefden.
+ 'Naar de kroon steekt.'
+ Editie 1716: waardeeren.

Tweede toneel

DAMON EN KLORIS

Vois: *Un coeur volage,* [+] *of, Ik stort hier mijn klagten etc.*

DAMON
1.
Waarom wild gy vlugten,
O Kloris, mijn lust,
Nu duysend sugten
Roven mijne rust;
Nu gy myne sinnen
Hebt in u gebied: [+]
Wat tragt gy te winnen
Dat gy mijn ontvlied?

KLORIS
2.
Ik moet u bedanken
Voor soo een eer;
Maar weet, uwe ranken [+]
Gelden hier niet meer.
Waar toe dog dit spotten,
Daar Damon 't getal
Der verliefde sotten
Noit vermeren sal?

3.
Des laat my vertrekken,
Gy kund nu voortaan
Een ander begekken,

+ Bron: vorlage. Gevolgd is de lezing van de editie 1716.
+ 'Macht.'
+ 'Streken', 'listen.'

Die dat wil verstaan; +
Gy kund met uw vlyen,
Indien gy sulks tragt,
Een ander verblyen
Die uw woorden agt.

Binnen.

DERDE TONEEL.

DAMON

Vois: *Geswinde boden + van de Min*

1.
Ag, met welk een felle smert
Prangt gy mijn gemoed,
O Venus, die mijn teder hert
Haar beminnen doet!
Kan wel zijn
Grooter pijn
Voor mijn Ziel,
Nu ik kniel
Voor haar?
Voorwaar uw straf is my te zwaar,
Groote mingodin,
Ag, laat mijne min,
So opregt van gloed,
Eens bekoren haar gemoed://:

2.
Ik heb met u vergeefs gespot
Maar erken mijn schuld;
Ag, keer dan eens dit wreede Lot
Dat mijn Ziel vervuld,
Soo vol smert
Dat mijn hert

+ 'Die daar oor naar heeft.'
+ Editie 1716: bode.

Door die pijn
Haast sal sijn
Verteert
Soo gy niet erlang verkeerd
Haar versteend gemoed
En my haastig doet,
Door uw kragt, godin,
Smaken hare wedermin://:

Binnen.

VIERDE TONEEL.

VENUS

Vois: *'s Winters sal men van liefde spreeken*

Leert dus, o trotse, my te eeren
Als allermagtigste Godin;
Ja, leerd te regt de kragt waardeeren,
Der wederstaneloose min.
En gy die, trots en wreed van zinnen,
Braveerd uw's minnaars heete gloed,
Siet hoe ik kan uw hert verwinnen,
En valt voor mijne throon ten voet.

DERDE BEDRYF.

TITER

Stem: *Tranquille coeur*

De gulde Dageraat breekt aan,
't Is tijd mijn Philis te begroeten,
Sal ik die schoone vinden gaan

Of in dit elsen Bos ontmoeten. +
Maar hoor ik niet haar stem? O ja, die schoone singt
Die my tot Liefden dwingd.

TWEEDE TONEEL.

PHILIS

Vois: *Mars des Camisards*

1.
Ag, hoe soet,
O schoonste der godinnen,
Streeld gy sinnen
Die beminnen
Met uw gloed!
Ja, die smaak
Gaat alle vreugd te boven;
Die te doven
Is sig roven
't Waar vermaak,
Dat een mensch
Opregte vreugd kan geven
Daar al 't leven
Na moet streven
Met hun wensch. +

2.
Wel, ik sal
Uw wil gewillig dragen,
Noit vertragen
Door de plagen
Van 't geval.
Wild u brand

+ 'Als ik', etc.
+ De constructie lijkt ongrammaticaal: 'waar al het leven met zijn wens naar zou moeten streven.'

Slegts in ons hert ontsteeken,
Vorder kweken [+]
En noit breken
Onse band: [+]
Dan sal nyd
Nog ramp ons heil besnoeijen,
Maar steeds bloeijen
Ja, vol groeijen
Tot haar spijt. [+]

TITER

Vois: *Aimable Vainquer*

Ja, stort ons steeds in,
O moeder der min,
Erkennende Zielen,
Op dat wy knielen
In opregte sin
Voor uw altaren
En noit vervaren [+]
Door de twist-godin.
Dan sal ons gemoed
Sig altoos vermaken
En ons hert steeds blaken
Van een ware gloed.
Doet steeds de deugd
Regeren de vreugd, [+]
Die door het beminnen
Ons hert van binnen
Door haar soet verheugd,
Op dat noit de nyd
Voortaan onse sinnen
Door haar gift verleid.

+ 'Voortkweken.'
+ Bron: brand. Editie 1716: idem. Gevolgd is de lezing van de latere edities.
+ De constructie lijkt ongrammaticaal: 'Dan zal nijd noch ramp ons heil besnoeien, maar het zal steeds bloeien en volgroeien, nijd en ramp ten spijt.'
+ 'Bang worden.'
+ Editie 1716: in vreugd.

Vois: *Tranquille Coeur*

PHILIS

Hoe beefden flus [+] mijn teder hert,
Doe uwe stem klonk in mijn Oren.
Ag, dat ik nimmer tot mijn smert
Niet namaals u verwyt moet horen, [+]
Dat mijne losse tong mijn herts geheim zo laf
Aan u te kennen gaf.

TITER

Vois: *Idem*

Vrees niet mijn schoone, mijne gloed
Is veel te sterk en standvastig;
Ik prys u ongeveinsd gemoed;
Ontsla u van die vrees so lastig. [+]
Maar sagt: [+] wie nadert ons? 't Is Damon die so luyd
Sijn droeve klagten uyt.

DERDE TONEEL.

DAMON

Vois: *Ik groet u schoone Silvia gepresen*

1.
Ik heb 't geluk u, wel gepaarde herten,
Die u nu zyt ten einde van u smerten, [+]
Te wenschen alle vreugd
Die immermeer de jeugd

+ 'Dadelijk.'
+ 'Dat ik niet later ooit tot mijn smart hoef te horen dat u mij verwijt', etc.
+ 'Bezwarend.'
+ 'Maar stil.'
+ Editie 1716: Die nu zyt (tegen het metrum).

Kan strelen, of waarmee de min het hert verheugd;
Schoon my het wrede lot
Ontroofd dat soet genot
Dat u gewillig schenkt de groote Minne-god.

2.
Ag, dat ik ook mogt so gelukkig wesen
Dat mijne Ziel, vervult met duysent vresen,
Het eind sag van de pyn
Waar door ik nu verkwyn;
Wat soete balsem sou dat voor mijn wonden zijn!
Maar ag, mijn felle straf
Laat noit van klagen af,
Die + my de Min-godin voor mijne trotsheid gaf.

Vois: *Revellie vous belle en dormire.* Of *Indien oit Maagd haar droeve klagten*

PHILIS

1.
Verschuyl u agter dese bomen,
Uw Kloris sal haast met de stoet
Der Herderessen herwaards komen,
Dat sy ons op dit feest begroet.

2.
Ik sal haar bidden met de ryen
Der Nimphen op dit Feest te sijn,
En dat gy haar hier moogd geleyen
Tot wat verligting van u pijn.

+ Het antecedent moet wel ‘straf” zijn.

DAMON.

Vois: ***Idem***

3.
Ag Philis so vol mededogen,
Verkrygt gy my dat groot geluk,
Ik sal voor euwig u beogen [+]
Als troosteresse van mijn druk.

PHILIS
4.
Verschuil u, sy komt herwaards treden
En is alleen. Dit geeft my moed.
Ik sal wel haast door mijne reden [+]
De grond zien van haar teer [+] gemoed.

VIERDE TONEEL.

KLORIS

Vois: ***Ag myn schoone myn beminde, of Stild uw wreedheyd God der minne***

1.
Waardste mijner speelgenoten
Die ik in dit landschap vond,
Die ik heb so vaak ontsloten
Mijn geheim en herten grond,
Philis, die in wel te leven [+]
Boven elk gepresen werd,
Gun my u een wensch te geven
Uyt een goed en suyver hert:

+ 'Beschouwen.'
+ 'Door met haar te praten.'
+ Editie 1716: seer.
+ 'In deugdzaamheid.'

2.
Leef, ja leef, o wel gepaarde,
Lang, gelukkig, en in rust;
Agt u geen vermaak van waarde
Als elkanders vreugd en lust
Met bescheidentheyd te volgen,
Noit door snoode minnenyd,
Haat, nog dulle drift verbolgen,
Maar voor alle twist bevryd.

3.
Laat de deugd uw hert regeren,
Dan sal nimmer uw geluk
Heyl nog zegening ontberen,
Maar dan sult gy vry van druk
Slyten uwe levensjaren
En tot u gewenschte vreugd
Weder sien uw telgen [+] paren
In het bloeijen van haar [+] jeugd.

TITER

Vois: *Jonge Meysjes luystert toe*

Op die wensch, o Kloris, [+] voegd
Dat wy tonen hoe vernoegd
Onse herten sig bevinden
Om gewillig en beryd [+]
Tot u dienst zig te verbinden
Met een altoos ware vlyd. [+]

+ Editie 1716: takken.
+ 'Hun'
+ Bron: Klois.
+ Voor 'bereidwillig.'
+ Titer geeft te kennen dat de gelieven graag bereid zijn ('zich vernoegd bevinden') Kloris van dienst te zijn.

PHILIS

Vois: *Stild u wreedheid god der minne*

Gun, o waardste der vrindinnen,
Die ik immer heb vertrouwd
En 't geheim van mijne sinnen
Openhertig heb ontfoud,
Iets dat ik van u begere:
Dat u tegenwoordigheyd,
Dit ons Egt-feest [+] mag vereren,
En dat Damon u geleid.

Vois: *Jonge meysjes luistert toe*

KLORIS

1.
Neen mijn Philis, verg my niet
Dat mijn hert so ernstig vlied; [+]
Wild my van die bee verschonen, [+]
Mijn geselschap sou gewis
Damons oog en grootsheyd honen
Die so opgeblasen is. [+]

PHILIS

Vois: *Idem*

2.
Neen mijn Kloris, neen, gy moet
My vergunnen om het soet
Van u bysijn te genieten.
Nu verlaat u straffigheid
En laat het u niet verdrieten
Dat u Damon hier geleid.

+ 'Deze bruiloft van ons.'
+ Waarschijnlijk: 'Dat mijn hart zo verregaand afwijkt van wat het eigenlijk wil.'
+ 'Doe mij dat verzoek niet.'
+ 'Damons oog honen en zijn opgeblazen aanmatiging.'

KLORIS

Vois: *Idem*

3.
Ag, hoe pijnigt gy mijn hert,
En vermeerd dus wreed mijn smert!
Neen mijn Philis, staak dit pogen,
Kloris die sal noit voortaan
Damon aan haar zy gedogen,
Nog met hem te rye gaan. +

4.
Kloris sal niet laf nog sot
't Voorwerp zijn van sijne spot.
Ik bedank u, mijn beminde:
Gy kund, so gy sulks begeerd,
Damon vry een ander vinden
Die sijn grootsheid meer vereerd.

DAMON

Vois: *Schep moed mijn Ziel, gy sult verkwikken*

Waarom wild gy mijn, schoone, vlieden,
Dus sonder medely,
Daar + gy
Gebieden
Kunt het hert van my!
Ag, laat mijn hete smert +
Slegts dese gunst geschieden,
Dat dog uw hert
Maar iets bewogen werd.

+ 'Dansen.'
+ 'Terwijl.'
+ Editie 1716: herte smert.

KLORIS

Vois: *Laastmaal in 't rysen van een koele morgen*

Laat af, laat af van mijn gehoor te tergen
Met u klagten en geveinsde smert,
O snode, in wiens valse hert
Zig niet als lagen en bedrog verbergen
En nimmer ware trouw gevonden wert.

DAMON

Vois: *Schep moed mijn Ziel*

Ag, was my mogelijk te tonen
De grond van mijn gemoed,
Wiens gloed,
O schoone,
My verteren doet,
Gy soud nooit met verwyd
Mijn trouwe liefden lonen,
Wiens suyverheid
Noit valse lagen leid. +

KLORIS

Vois: *Lestmaal in 't rysen enz.*

Vertrek, vertrek, ik kan niet meer gedogen
Een voorwerp dat soo seer mijn oog mishaagd,
Wiens list soo vals mijn hert belaagd,
Vertrek, u bysijn tergd te seer mijn ogen:
Ik heb die min lang uyt mijn hert verjaagd.

+ 'Legde.'

DAMON

Vois: *Het best op aerd*

Vaar wel dan wrede, wiens versteend gemoed
Soo trots veragt mijn ware liefden gloed;
Vaar wel, uw oor zal my noit horen klagen.
Maar denkt, gy sult eerlang u straffe dragen,
Laat vry uw hert://:
Sig strelen met mijn pijn:
Een feller smert://:
Sal haast mijn wreker zijn.

vois: *Laat Foebus in het Morgenrood, etc.*

PHILIS

1.
Mijn waarde Kloris, laat eens af
Van dus medogenloos te wesen,
Wie al te wreed is, heeft de straf
Der tomelose wraak te vresen.

KLORIS

2.
Ag gy, bestormd op eene tijd,
Myn Ziel, te zwak voor uwe lagen!
Ik kan niet tevens + sijn verwijt,
En u soo hart versoek verdragen.

+ ‘Tegelijkertijd.’

Vois: *Wat is 'er grooter vreugd op aard*

DAMON

1.
Buyg u dan, mijn Engelin,
Voor mijn min,
Staak dit wrede tegenpogen,
Laat de grootheid van mijn smert
Eens verwekken in uw hert
Een behoorlijk [+] mededogen.

KLORIS

Vois: *Idem*

2.
Wel ik zal u dan voortaan
Niet weerstaan;
Maar denkt dat gy dese segen,
Door de kragt van u gevly,
Niet hebt soo ligt van van my
Als door Philis gunst gekregen. [+]

DAMON

Vois: *Het best op Aard*

Ag,dat ik kniel, o Kloris, voor u neer
En vol berouw vergiffenis begeer
Van het verwyt aan u gedaan, [+] mijn schone,
Wiens gunst my is onmogelijk te lonen,
Ten sy uw Ziel ://:
Sig hier mee houd voldaan
Dat ik steeds kniel ://:
En bid u schoonheid aan.

+ 'Passend.'
+ 'Eerder door de interventie van Philis dan door uw vrijage.'
+ Bedoeld is: zijn onhebbelijkheid.

KLORIS

Vois: ***Wat is 'er grooter vreugd op aard***

Reys, [+] ik hou van nu af aan
My voldaan,
Wild slegts uyt u daden tonen,
Dat, met al wat gy vermoogd, [+]
Steedts uw hert in waarheit poogd
Mijne liefde te belonen.

Vois: ***Laastmaal in 't rysen etc.***

TITER

1.
Laat ons terwyl de Son is aan het rysen
Ons buygen voor het altaar van de Min,
Op dat wy, met des daags begin,
Naar pligts vereisch behoorlijk eer bewysen
Aan haar die is de magtigste Godin.

KLORIS

Vois: ***Idem***

2.
Wel treet ons voor, wy volgen uwe schreden
En geven billik [+] die Godinne eer,
Ja, knielen voor haar altaar neer
En smeken haar met plegtige gebeden,
Op dat haar gloed altoos ons hert regeer. [+]

Binnen.

+ 'In orde',
+ 'Naar beste kunnen.'
+ 'Zoals het hoort.'
+ 'Moge regeren.'

VYFDE TONEEL

HYMEN

Vois: *Mars van Oxenstern*

Leef lang, O wel vereende Zielen, leefd,
Dat niets uw heyl weerstreefd.
Een ware brand +
Sy 't onderpand
Van uwe huwlijks band,
Op dat door druk nog smert
Sig noit ontroert + uw hert,
Maar trouw gevonden werd.
Dan sal de bitse Nyd
Verteren in haar spyt
En nooit door haar vergift
Verkeren u opregte drift; +
Dan sal een ware gloed
Ontsteken u gemoed,
Die met oneindig soet
Vereende zielen voed.

Aan de koele Jeugd.

Vois: *Waarom syner soo veel Juffers, etc.*

1.
Wat beweegt u, jonge lieden,
Het vermaak der soete min

+ Bedoeld is natuurlijk: liefdesvuur.
+ 'In beroering komt.'
+ 'Hartstocht.' De strofevorm lijkt nog een versregel te vergen: 4E.

Soo afkerig te ontvlieden
En te bannen uyt uw zin,
Als of sy in 't minst geen soet dee smaken
En 't Hert geensints kon strelen of vermaken.
Wild eens die gedagten staken
En beziet
Het geen gy vlied.

2.
Laat de smaak van 't eerbaar minnen
Eens bekoren uw gemoed,
Ja, buygd uwe koele zinnen
Voor de kragt van hare gloed.
Het hele Al moet na haar wetten leven,
Die, + door Natuur een yder ingeschreven, +
Alles wat hier leeft, doet streven
Na haar soet
Dat alles voed.

3.
Wie kan hare kragt ontwyken
Die, soo onbepaald en fel,
Kan tot in den afgrond rijken
En ontroeren + self de Hel;
Niemand kan sig bevryden voor 't vermogen
Dat sy geeft aan twee bekoorlijke oogen,
Die de sterkste knien bogen
Voor de throon
Van Venus soon.

4.
Niets kan grooter vreugde geven

+ Namelijk: de liefde.
+ 'In ieder mens zijn ingeprent.'
+ 'In beroering brengen.'

Als eerbare kuyse min,
Die de Jeugd doet vrolijk leven,
Ja, verheugd het hert en sin.
Des laat sy voortaan aan u behaagen,
Maar schuuwd altoos verbode geile lagen: +
Wild u altijd soo gedragen
Dat de deugd
Versel + haar vreugd.

Anders

Vois: *balette Dorothee*

1.
Droge vryers, koel van sinnen,
Gants ontaard van 't soete minnen, +
Wat drijft u aan
Die drift te wederstaan,
Wiens gloed
Vol soet +
Het hert vernoegd doet leven;
Ja, verheugd +
Met veel vreugd,
Al wie na haar soetheyd streven;
Ja, wiens kragt
Eerd en agt
't Gantsche menschelijk geslagt.

2.
Wat vermaak kan u beloven
Dus onagtsaam uyt te doven

+ 'Verboden wellustige streken.'
+ 'Vergezelt.'
+ Voor wie het zoete minnen geheel wezensvreemd is geworden.'
+ 'Vol zoetheid'
+ Derde persoon enkelvoud o.t.t.: 'verheugt'

Dat innig vuur,
Wel eer door vrouw natuur [+]
De Jeugd
Tot vreugd
En nut gebruyk [+] gegeven!
Laat dan af
Van dus laf
Hare wil te wederstreven
En verlaat
Alle raad
Die u hier in tegen gaat.

3.
Dan sult gy dat soet ontfangen,
Dat met vuriglijk verlangen
Van [+] al wat leeft
Werd hevig na gestreefd;
Welks smaak
Vermaak
Uw steeds sal mededelen. [+]
Ja, die gloed
Soo vol soet
Sal voortaan u sinnen streelen,
Want geen vreugd
Heeft de Jeugd
Zoo kragtdadig oit verheugd.

+ ‘Wat voor plezier denkt u er aan te beleven dat vuur uit te doven dat vrouw natuur’, etc.
+ ‘Nutgebruik.’
+ ‘Door.’
+ ‘Toedelen.’

Lente sang aan Rosinde

Vois*: By't ruyschen der boomen*

1.
Myn waarde Rosinde, kom gaan wy op 't veld.
Schoon Mavors verwoed
Sig baad in het bloed
Van menig dapper Held;
Besteden wy vrolijk onse jeugd
In soete min en eerbare vreugd,
Schoon het al verterend oorlogs swaard
Ontrust door sijn woeden de gantsche Aard.

2.
Wat raakt ons het kraken van 't grousaam metaal,
Dat met naar gerugt
Vervuld steeds de lugt
By het moordsche staal.
De liefde vervuld dese Lentetyd
Met alle verrukkende vrolijkheid;
't Gevogelte paart gants onbeschroomd
En singt vol vreugde by 't jeugdig geboomt.

3.
De blosende Venus ontsteekt self haar Mars,
Hoewel hy de Aard
En 't mensdom vervaard
Met yslijk geknars.
Mijn schoone, laat dan mijn hevige smert
Verwinnen de koelheid van uw hert
En gun, wyl het velt ons streeld met vermaak,
My eens uwe Liefde waarom ik steeds blaak.

Vrede-sang

Vois: *Dans l 'Este je veux faire le guerre,* Of, *'s Winters sal men van Liefde spreken*

1.
Waar toe het Harnas aangetogen,
Verwoede Mars, alom gevreesd,
Daar gy door Venus schoone Ogen
Soo vaak verwonnen zyt geweest.

2.
Wat baten al de Lauwerieren
Door u soo menigmaal behaald;
Hoe kunnen sy u kruyn vercieren
Als Venus van uw Segen praald.

3.
Wild dan van 't woeden u bedaren
Nu gy voor hare schoonheid knield.
Sy vlied de wreede krygsgevaren
En woont niet daar men fel ontsield.

4.
De liefde schuuwd het menschen moorden
En haat het bloedig krygsgeschil,
Sy buygd door lieffelijcke woorden
De koele herten na haar wil.

5.
Laat af van land en volk te plagen,
Het gantsche Al verlangt na rust.
Uw min sal Venus meer behagen
Als gy haar mond in vrede kust.

Sang aan Elise

Vois: *Wat is 'er grooter vreugd op Aard*

1.
Elise, die mijn gemoed
Met de gloed
Van u minne-vlamme streelde
Als de kragt der min-godin
Eerst ontstak myn hert in min
En haar soetheid mededeelden:

2.
Wat vreugd genoot myn Ziel die tyd,
Eer de nyd
My u lieflijk bysijn roofden
En het al te wrede lot
My benam het soet genot
Dat uw liefde my beloofden.

3.
Maar wat smaakt myn hert verdriet,
Nu 't sig ziet
Van die lieve vreugd ontsteken +
Die het eer by u genoot,
Doe uw oog, met schoot op schoot, +
Eerst begon mynam te kweken.

4.
Ag hemel, dat ik eenmaal sag,
Dat die dag
Soo vol blydschap mogt herleven!
Hoe sou my u lief gezigt,
Soo vol schoon en vroly ligt,
Weer volmaakte vreugde geven.

5.
Doch schoon my 't wrede lot verbied
Myn verdriet
U, mijn schoone, self te klagen,
Zal ik tonen dat mijn hert,
Hoe gevoelig van die smert, +
Alles kan om u verdragen.

+ Bedoeld is kennelijk: ‘verstoken.’ Editie 1716: de liefdevreugd.
+ De pijlen van de liefde.
+ ‘Hoe gevoelig ook door de geleden smart.’

Aan deselve

Vois: *Als ik myn Philis kussen mag*

1.
Elise, trots de felle nyd,
Gund my 't geluk weer uyt uw wesen,
Soo vol van Zielsverrukkendheid,
Een balsem voor mijn wond te lesen.

2.
Gy weet, mijn schoone, hoe mijn hert
Getroffen wierd door duysend pijnen
Dat + ik uw oog, tot myne smert,
Sag uyt mijn droef gesigt verdwijnen.

3.
Wel aan dan, laat ons, nu 't geluk
My uw gesigt heeft weergegeven,
Bevryd van alle smert en druk ,
Voortaan in ware blydschap leven.

4.
Opdat ik, als voorheen, vol vreugd,
Na 't eindigen van mijne plagen,
U, ware blydschap van mijn jeugd,
Mijn trouwe diensten op mag dragen.

+ ‘Doordat.’

Sang aan Kloris

Vois: *Geswinde bode van de Min*

1.
Kloris, die alleen 't vermaak
Van myn [+] zinnen zijt,
Wist gy eens hoe fel ik blaak
Vol standvastigheid;
Hoe ik kwijn
En vol pijn
Uw genot
Tot mijn lot
Begeer:
Voorwaar uw hert en sou niet meer
Twyffelen voortaan,
Nog door losse [+] waan
Vresen voor mijn trouw
Die ik ongeschonden houw.

2.
Mijn min veragt al het gevaar
Dat haar oit belaagdt,
Geen felle rampen, self hoe swaar, [+]
Daar sy door versaagd;
Sy veragt
En belagt
Het verwyt

+ Editie 1716: mijne.
+ losse hier, zoals ook elders, voor ‘loze.’
+ ‘Hoe zwaar ook.’

Dat de Nijd
Haar doet.
De dwang bevryt vergeefs haar gloet:
Laat van vreesen af, +
Want geen dwang, hoe straf,
Nog geen bitse nyd
Keerd oit haar stantvastigheid. +

Aan deselve

Vois: *Ey sta wat goelyk meysje*

1.
Hoe kunt gy altoos vresen,
O Kloris, dat mijn hert
Niet sal stantvastig wesen:
Pynt u Ziel niet met die smert,
Mijn liefde sal de rotsen
Der Alphen, hoog van kruyn,
In het verduren trotsen,
Vast en duursaam als Arduyn.

2.
Soo lang de Son mijn oogen
Met hare glans verheugd,
Sal ik stantvastig pogen
Om u onbesproke deugd,
Met hert en ziel en sinnen
Uyt een opregt gemoed

+ Bedoeld is misschien: De dwang laat vergeefs haar gloed de volle teugel, zij (de min) is niet bang.
+ De standvastigheid van de min van de ‘ik.’

Stantvastig te beminnen
Met een ongeveinsde gloed.

3.
Geen schoonheid, goud, nog staten,
Geen dwang, nog bitse nijd
Sal my u doen verlaten
Die alleen mijn Leidster + zijt,
Wiens sagt gemoed en deugden,
Gelijk de dauw het gras,
Mijn teder hert verheugden,
En van alle pyn genas. +

4.
Wel, laat dan uwe sinnen,
Mijn Kloris, noit voortaan
Door laffe vrees verwinnen,
Tragt die steeds te wederstaan.
Mijn hert sal altoos toonen,
Trots dwang en nydig gift,
Dat niets in my kan wonen
Als een ongeveynsde drift. +

Aan de selve

Vois: *Ik groet u schoone Silvia gepresen*

1.
Steld, steld my eens uw gunst, o Kloris, open,

+ De ster die hem leidt.
+ Enkelvoud, hoewel gemoed en deugden onderwerp zijn.
+ ‘Oprechte hartstocht.’

Laat niet mijn hert vergeefs u liefden hopen,
Ontsluyt u lieve mond
Tot heling van mijn wond,
Dewijl mijn hert vol drift haakt na u trouw verbond.
Laat van u uytstel af,
Gebruyk niet tot een straf
Dat [+] u natuur tot troost van ware minnaars gaf.

2.
Weerhoud u min niet door een lastig vresen
Als of mijn drift mogt onstantvastig wesen;
Geenzins, want mijn gemoed
Wierd noit door drift [+] gevoed
Die slegts ontstont uyt lust of een geveinsde gloed.
Ik boog my voor de throon
Van uwe deugd, wiens schoon
My meer ontfonkte als de schigt van Venus Soon.

3.
Mijn min, gevest niet op de glans der Ogen,
Nog op het goud, nog staatsugt , nog vermogen,
Verkeerd [+] noit door de tijd,
Nog vreesd voor dwang nog nijd;
Haar drift staat vast en wert noit van haar [+] verlijd.
Vertrouw dan op mijn hert,
Bevry het van de smert
Waar mee door uytstel het dus lang gepijnigd wert.

+ ‘Wat’; bedoeld is natuurlijk haar schoonheid.
+ ‘Hartstocht.’
+ ‘Verandert.’
+ ‘Hen’, d.w.z. ‘door dwang en nijd.’

Eensaamheyd is Arremoede Sang [+]

Vois: *Jonge meysjes luystert toe*

1.
Vryers die, als ys verkoud,
U van Liefde steeds onthoud,
Even als of het soete paren,
Door natuur ons self geleerd,
Slegts door smerten en beswaren,
's Menschen jeugt en vreugt verteert:

2.
Laat vry van die mening af
Als of 't huuw'lijk tot een straf
Voor het menschdom was geboren,
Nademaal [+] haar soetigheid,
Al wat ademd kan bekoren
En vol vreugd de sinnen vleid.

3.
Wat baat u een Konings kroon,
Septer, staf en trotse throon,
Hoe sal uw haar [+] glants behagen,
Soo gy altoos eensaam moet
Slyten uwe levens dagen:
Eensaamheid is arremoed.

+ Ondertitel ontbreekt in de editie 1716.
+ 'Omdat immers.'
+ Alle geraadpleegde bronnen: haar uw.

4.
Wat voor vreugde heeft een vrek
Die aan alles heeft gebrek,
Soo hy midden in sijn schyven
Daar hy als een mol in wroed,
Nagt en dag alleen moet blyven: +
Eensaamheid is Arremoed.

5.
Wat vermaak geniet een held
Die sijn vyand heeft geveld,
Schoon hy yder een doet beven,
Als hy, steeds beklad van bloed,
Moet op 't veld alleenig leven:
Eensaamheyd is Arremoed.

6.
Ja, selfs midden in 't geluk
Syt gy eensaam, vol van druk,
Kund gy niemand mededelen +
Uw vermogen, staat of goed.
Nimmer sal de rust u strelen:
Eensaamheyd is Arremoed.

7.
Ongelukkig sult gy sijn,
Troosteloos in uwe pijn,
Kan u niemand helpen dragen
Uwe ramp en tegenspoed;
Steeds sal uwe tonge klagen:
Eensaamheyd is Arremoed.

+ Editie 1716: Soo hy midden in wroed,/ Daar hy als een mol in sijn klijven.
+ ‘Als u met niemand kunt delen’, etc.

8.
Van den grootsten amptenaar
Tot den minsten bedelaer
Sult gy dese reden horen:
't Sy in voor of tegenspoed,
't Huwelijk is tot vreugd beschoren;
Eensaamheyd is Arremoed.

9.
Tragt gy dan in ware vreugd,
Te besteden uwe jeugd
Of uwe oude levens jaren,
Denk, het allersoetste soet
Is in het gesellig paren:
Eensaamheyd is Arremoed.

Tegen-sang Vryheyd is Blyheyd

Vois: *Un Coeur volage, of, Ik stort hier mijn klagten, etc.*

1.
Wat stelt gy in 't paren,
O Jeugd, uwe lust!
Besteed uwe jaren
In meer vreugd en rust.

Geen vrolijker leven
(Volg vry dese raad)
Kan imand u geven
Als de vrye staat.

2.
Geen blinkende kronen,
Geen rijkdom nog goed,
Geen heerschende throonen,
Geen agtbare soet
Waar op het begeeren
Haar oogstralen slaat,
Kan u meer vereeren
Als de vrye staat. +

3.
Geen blosende kaken,
Nog ogen vol gloed,
Hoe fel sy doen blaken
Een verliefd gemoed,
Verrukken de sinnen
Ooit in hooger graad:
Niets waarder te minnen
Als de vrye staat.

4.
Wat vreugd kan u geven
Met een slaafse band
Te zijn u gants leven
Aan een vrou verpand!
Slijt liever uwe dagen

+ ‘Kan u zozeer tot eer strekken’,etc.

Bevrijd van dat kwaad:
Laat niets u behagen
Als de vrye staat.

5.
Bevryd dan u herten
Soo lang als gy leefd
Voor al de smerten
Die de liefden geefd;
Wild nimmer gelooven,
Hoe schoon dat men praat:
Laat noit u berooven
Van de vrye staat.

Slot-sang Niets volmaakt

Vois: *Wat is 'er grooter vreugd op aard*

1.
't Is vergeefs met redenstrijd
En verwijt
Voor en tegen trouw + te spreken,
Nademaal dat + dat geding
Door geen reden onderling
Ooit kan werden vergeleken. +

+ Bedoeld is: de huwelijkse staat.
+ ‘Omdat’
+ ‘Tot een vergelijk gebracht. ‘

2.
't Huwlijk word by elk ge-eerd
En begeerd,
Self de redenloose dieren,
Hoe verwoed en wreed van aard,
Siet men nogtans steeds gepaard
Het gesellig huwelijk vieren.

3.
Vryheid is vol vreugd en soet,
Want sy doet
Elk na haar besitting haken;
Sy bekoort een yder [+] hert,
Want waar sy gevonden werd
Kan men waar genoegen smaken.

4.
Maar al wat de sinnen streeld,
Haast [+] verveeld
Door 't langduerige genieten;
Ook is 't aldersoetste soet
Vaak doormengd met bitter roet,
Dat ons alles doet verdrieten.

5.
Des de wyse Sokrates
Dese les
Heeft wel eertijds regt gegeven:
Gy sult namaals met berouw
Of beklagen uwe trouw,
Of verwenschen 't eensaam leven.

+ Editie 1716: een yders.
+ 'Snel.'

Aan Philis

Vois: *Geswinde bode van de Min*

1.
Trots al het lyden van mijn hert,
Blaak ik van u min;
Hoe seer my uwe strafheid smert,
Wrede vyandin,
Mijn gemoed
Eerd de gloed
Daar mijn Siel
In verviel
Als ik
In het eerste oogenblik
Sag u lief gezigt,
Soo vol heerlijk ligt
Dat ik, fel gewond,
My haast [+] in u boeijen vond.

2.
En of gy schoon u sinnen vleid [+]
Met mijn ziels verdriet
En nimmer met medogendheit
Mijne smerten siet,
Ik vertraag
Nog verstaag [+]
Nimmermeer
Maar ik eer
Uw min

+ 'Snel.'
+ 'En ook al schept u genoegen', etc.
+ Verstagen als synoniem van vertragen? Niet in deze betekenis in WNT. Editie 1716: Die 'k verdraag, / Ik vertraag - wat een betere betekenis lijkt op te leveren. Deze lezing ook in de latere edities.

En soek daar mijn vernoegen in,
Wyl de hoop my streeld,
En altoos verbeeld
Dat uw straffigheid
Eens vergaan + sal door de tyd.

Aan de ongevoelige Juffrouws

Vois: *Besneeuwde Velden*

1.
Versteende maagden, die uw oren
Sluyt voor uws minnaars droeve klagt
Als of gy waard uyt ys geboren
En van een steenrots voortgebragt:
En vreesd gy niet voor het hevige wreken
Van Nemesis en haar dulle haat,
Die, om u trotsheid in gramschap ontsteken, +
Steeds met haar knagende roede slaat?

2.
En wild niet sorgeloos vergeten
De plagen van de wederwraak;
Gedenk steeds aan Anaxarete, +
En schep in wreedheid geen vermaak:
Haar strafheid deed haar in een steen verkeren
Die tot een eeuwig geheugen + staat;
Soo sal ook de liefden noit wraak ontberen,
Wanneer sy veranderd in dulle haat.

+ ‘Dat al uw onwelwillendheid u eens zal vergaan’, etc.
+ ‘Ontstoken.’
+ Door Venus in een steen veranderd toen ze onbewogen bleef bij het dode lichaam van Iphis, die uit liefde voor haar zelfmoord had gepleegd. Ovidius Metamorfosen XIV, 698 e.v.
+ ‘Gedenkteken.’

Sang aan Kloris

Vois: *Parlons d'Amour*

1.
Ag, hoe soet
Is het als twee beminnen;
Ag, hoe soet
Is wedersijdse gloed!
Voorwaar, geen vreugd
Streeld immer soo de sinnen,
Voorwaar, geen vreugd
Die soo volmaakt verheugd!

2.
Als mijn mond,
O Kloris, u mag kussen;
Als mijn mond
(O oorsaak van mijn wond)
Door dat genot
Iets [+] tragt mijn vlam te blussen,
Is dat genot
Voor my een heilsaam lot.

3.
Geen vermaak
Agt ik so hoog van waarde,

+ ‘Enigszins.’

Geen vermaak
Daar ik soo fel na haak,
Als dat het lot +
Ons schonk dat soet genot.

4.
Hoe vol vreugd
Sou dan mijn hert herleven;
Hoe vol vreugd
Herleefde dan mijn jeugd:
Geen Konings staat
Sou my meer blydschap geven,
Geen Konings staat
Dat soet te boven gaat.

Getrouwe Herderinne liefden Samen-sang

Vois: *Un coeur volage*

1.
J.: ‘Schoone Herderinne,
Syt van my gegroet,
Die my van binnen
Hevig blaken doet.
Ik kom hier, o schoone,
Om aan u de smert
En 't lyden te toonen
Van mijn teder hert.’

+ Er ontbreken kennelijk twee versregels. In alle andere geraadpleegde edities idem.

2.
H.: ‘En ik ben gekomen
Voor 't rysen der Son
Om 't aangenaam stromen
Van dees koele Bron
En 't dertele springen
Der vogels, wiens vreugt
En aangenaam singen
Mijne geest verheugd,

3.
Terwyl mijne schapen
Gints weiden, in 't dal,
Tot een mijner knapen
My hier vinden sal
Om haar [+] , langs dees heiden,
By 't gintse geboomt,
Aan 't beekje te leiden
Dat daar nevens stroomt.’

4.
J.: ‘Ag, schoonste der maagden
Wiens vrolyk gelaat
My altoos behaagden
Als de dageraad:
Kiesd voor uwe schapen
Myne rykdom en goed,
Verwisseld uw knapen
Voor een grootscher stoet.’

+ ‘Hen’ (de schapen).

5.
H.: ‘Wat sou het my baten
Dat ik mijne stal
En vee sou verlaten
Om een los geval
Dat u my doet leren,
Wiens hevige gloed
Ligt haast sou verkeren +
Als die was geboet.

6.
Ook heb ik verkoren
Een herder, wiens deugd,
Schoon laag geboren,
Uytblinkt in sijn jeugd.
Een herder in leven,
Een roem van sijn tyd,
Heb ik reeds gegeven
Daar gy my om vlyd.

7.
Ook sou u niet voegen
Een maagd van mijn staat,
Die sig kan genoegen
En de grootsheyd haat.
Des volgd my niet verder
Nog voed uwe brand:
Ik heb aan mijn herder
Mijne min verpand.’

+ ‘Misschien snel zou doven’

Min Beraad Sang

Stem: *Tranquille Coeur preparez vous, of Verlaat gy my verheve ziel, etc.*

1.
Sal dan de schoonheid of het goud
Van mijne liefden [+] segepralen;
Sal dat metaal daar elk op bouwt,
Op mijne drift [+] de prijs behalen,
Of sal mijn hert, verrukt door het bekoorlijk schoon,
Sig buygen voor haar throon.

2.
Of sal de deugd, die het gemoed
Van haar besitters kan vermaken,
My strelen met haar glans en soet
En doen in hete liefden blaken
Als sy in slegt [+] gewaad, vermaard en trots veragt, [+]
Werd van elk een belagt.

3.
De lust bemind het Jeugdig schoon,
Het hert in hoovaardy verdronken

+ ‘Over mijn liefde’, etc.
+ ‘Hartstocht.’
+ ‘Eenvoudig.’
+ ‘Weliswaar vermaard, maar toch veracht.’

Begeerd het goud, de deugd wiens loon
Behoord de zielen te ontfonken
Werd [+] als onwaardig, of om schat of hooge staat, [+]
Door blinde drift versmaad.

4.
Hoe sal ik dan in dese staat
Voor mijne min het best [+] verkiesen:
Zal ik, Elise, uw gelaat,
Of Philis, uwe schat verliesen,
Of Kloris, uwe deugd verlaten, die my streeld,
Door rykdom misgedeeld. [+]

Tegen-sang

1.
Hoe kan de schoonheid ooit uw hert,
Of hare glans uw oog vermaken,
Die namaals met berouw en smert
Betaald u al te ydel blaken,
Wanneer de tyd haar glans gelijk een rook verteerd
En u haar kennen leerd. [+]

2.
Wat baat het ziels-verdervend goud,
Hoe kan dat ooit uw hert behagen!
Hy doold wie sig daar op vertrouwd
En moet te laat sijn drift beklagen

+ 'Wordt.'
+ 'Of voor rijkdom of voor macht', etc.
+ Editie 1716: Voor mijn het bestdeel. In latere edities de lezing van de editie 1713.
+ 'Hoewel deze deugd met rijkdom is misdeeld.'
+ 'Wanneer de tijd haar glans als rook laat verdwijnen en u haar leert kennen voor wat ze werkelijk is.'

Wanneer hem sijne schat waar in sijn hoop bestaat
Door ongeluk verlaat.

3.
Maar noit verteerd de ware deugd,
Die ziel en sinnen kan bekooren,
Ja, streeld met een volmaakte deugd.
Des agt nog hoog nog laag geboren: +
Want rykdom, eer nog staat, hoe wyd, hoe hoog vermaard,
Haar waarde Evenaard.

SLOT-SANG

Vois: *Ag mijn Schoone myn beminde, of Stild u wreedheid God der minne*

1.
Wel tragt dan voortaan, myn sinnen,
Om, voor schoonheyd, staat en goud,
Deugd stantvastig te beminnen,
Daar men veylig op vertrouwd.
Laat het blind geluk uw haten,
Schoon de tijd verteerd de jeugd, +
Noit sal u die schat verlaten
Wiens besit de ziel verheugd.

2.
Schoonheyd is gants onstantvastig,
Goud en staat, in overdaad,

+ 'Hecht daarom geen waarde aan hoge of lage geboorte.'
+ 'Ook al haat het blinde fortuin u, ook al vergaat de jeugd.'

Is min aangenaam als lastig,
Mits dat [+] noit de lust versaad.
Haat dan die bekoorlijkheden
Als verleiders van uw jeugd,
Buyg u driften voor de reden,
Stel in deugd alleen uw vreugd.

Aan Rosinde

Vois: *By 't ruyschen der boomen*

1.
Rosinde, mijn leven En eenige lust,
Vermaak van mijn jeugd,
Ja, bron van mijn vreugd
En blydschap en rust:
Wanneer sal dog eens dat einde sijn
Van mijn kwelling en hevige pijn,
Dat ik, o schoone van my soo bemind,
My weer in u aangenaam bysijn bevind.

2.
Een dag schijnt my Jaren, Ja, euwen te zijn,
Wiens eyndeloosheid
Mijn hert steeds beryd
Een hevige pijn.

+ Antecedent: ‘goud en staat.’

Want soo lang mijn oog u missen moet,
Smaak ik noit blydschap, verkwikking nog soet,
Want niets is 'er, schoone weergaloze maagd,
Dat my buyten u ooit verrukt of behaagd.

3.
Ag, dat eens de hemel, Beweegd met + mijn smert,
My schonk uw gezigt,
Op dat door dat ligt
Weer verkwikt wierd mijn hert.
Ik ruylde, mijn waarde, die vreugde niet
Voor 't allermagtigste rijks gebiet,
Want u by of afzijn, o bron van mijn gloed,
Is 't ligt, dat my leven of sterven doet.

Aan Kloris

Vois*: Als ik mijn Philis kussen mag*

1.
Waarom, o al te nydig lot,
Deed gy ons byder zielen blaken,
En roofden tevens dat genot
Dat ons regt kon gelukkig maken.

+ ‘Bewogen door.’

2.
Wat baat het dat uw teder hert
Sig aan my over heeft gegeven,
Mijn Kloris, nu ik, soo vol smert,
Moet van u afgescheyden leven.

3.
Voorwaar daar kan geen feller pijn,
Mijn waarde, voor mijn hert oit wesen
Als soo ver van uw oog te sijn,
Wiens glans myn smerten kan genesen.

4.
Maar laat het nydige geval
Ons vry dus van elkanders scheiden,
Soo gy standvastig mind, soo sal
Sy ons slegts te vergeefs benyden.

5.
Mijn hert heeft overlang [+] versmaad
Haar [+] dulle nijd en heylloos pogen:
Ik sal, in spyt van hare haat,
In u altoos myn heyl beogen.

6.
Wel aan, myn Kloris, laat het lot
Dus lang ons van elkander schaken, [+]
Mijn waarde, namaals sal 't genot
Van onse min te soeter smaken.

+ ‘Al lang’
+ Het antecedent is ‘het afgunstige lot’ in strofe 4.
+ ‘Ons nog zo lang van elkaar beroven.’

l'Amour peut tout

Vois: *Breek u pijlen breek u bogen*

1.
Niets kan ware [+] liefden stuyten,
Niemand kan haar kragt besluyten: [+]
Sy verwind het wreed geweld
En behoud alom het veld.

2.
Niemand kan de vrye sinnen
Door geweld nog dwang verwinnen:
Hare drift is altoos vry
Van geweld en slaverny.

3.
Het gevaar van wind en baren,
Kan Leander niet vervaren:
Hij vreesd storm, nog zee, nog wind,
Tot hy sig by Hero vind.

4.
Piramus, in min ontsteken,
Kan sijn Thisbe selve spreken,
Schoon men hem voor straffigheid, [+]
Haar gesigt en min ontseyd.

+ Editie 1716: waarde.
+ ‘Insluiten’, ‘inperken.’
+ Bedoeld is waarschijnlijk: ‘uit hardheid.'

5.
Twee aan een verknogte herten
Vreesen geen gevaar nog smerten,
Want de ware minne-gloed
Treed al 't onheyl met de voet.

Liefde verwind de Dood

Vois: *Waarom sijner soo veel Juffers*

1.
Ware trouw is niet te scheyden,
Sy ontsiet geen ramp nog nood,
Ja, vreesd herteleed nog lijden,
Maar bestaat tot in de dood.
Hoe oyt de nijt haar eendragt tragt te breken
Sy blijft altoos in trouwheyd onbesweken,
En vreesd geen afgunstig steken: +
Hare brand
Houd eeuwig stand.

2.
Schoon de dood, op haar verbolgen,
Euridice + voerd in 't graf,
Haar Orpheus sal haar volgen;
Hy vreesd dood nog helse straf:
Geen laffe vrees kan hem haar doen begeven,
Hoe self + het lot hem schijnd te wederstreven,
Sijne min doet haar herleven,
Schoon de dood +
Haar oogen sloot.

+ ‘En vreest niet voor het steken van de afgunst.’
+ Bron: Uredice. Gevolgd is de lezing van de editie 1716.
+ ‘In eigen persoon’, of misschien is bedoeld: zelfs
+ Editie 1716: noot.

3.
Ware min doet alles wijken.
Geen gevaar, nog wreed geweld
Doet haar immermeer beswijken,
Sy behoud alom het veld.
De nijt verslijt gants vrugteloos haar tanden
En knaagd vergeefs haar brekeloose banden. +
Wie van ware liefden branden
Vresen nood,
Nog ramp, nog dood.

Aan Kloris op haar afzijn

Vois: *Sarbande,* of, *Al wat men doet men kan geen Juffers minnen*

1.
Wanneer mijn oog, o Kloris, uw moet derven,
Derfd tegelijk mijn hert sijn vreugd en rust;
Dan kan ik nimmer heil nog troost verwerven,
Dan vliet mijn hoop, mijn blijdschap en mijn lust.
Want alle vreugde
Die my verheugden,
Want alle vreugden
Sie ik uytgeblust.

+ Aan de onverbrekelijke banden van de trouw.

2.
Gelijk de sonneblom, die na de stralen
Der gulde son sig altoos draaid en keerd,
So moet ik uyt u oog mijn leven halen,
Vermids mijn ziel die als haar noord-star eerd,
Die al mijn lijden
In soet verblijden,
Die al mijn lijden
In vermaak verkeerd.

3.
Ja, geen vermaak kan ooyt mijn hert so raken,
Als dat [+] het zig in u soet bysijn vind;
Dat kan alleen my regt gelukkig maken,
Dat is alleen dat al mijn smert verwind:
Mits [+] gy mijn sinnen
Kund regt verwinnen;
Mits gy mijn zinnen,
Aan u liefden bind.

Troost-sang

Vois: *Hoe kan ik vrolijk wesen etc.*

1.
Laat af, laat af van klagen
En u treurigheid,
Gy slijt u dagen

+ ‘(het vermaak) dat’, etc.
+ ‘Doordat.’

In vergeefs verwijt.
Mijn hert, beschuldig niet het lot
Dat u roofd door haar plagen
U gewenscht genot!

2.
't Is waar, het suyver minnen
Yscht wel soetigheid +
Die ziel en sinnen
Door haar kragt verblijd,
Daar + gy in tegendeel uw hert
Verteren voeld van binnen
Door een heete smert;

3.
Maar wie heeft ooit genoten
Wat een mensch verheugd,
Als + overgoten
Met gewenschte vreugd,
Die niet door 't al te nijdig lot,
Hem sag eerlang verstoten
Van dat soet genot.

4.
Wat wenscht gy dan te sterven
In uw ziels verdriet,
Als gy moet derven
Dat uw ziel gebied:
't Geluk dat somtijds ons verblijd,
Betaald ons duysend werven
Met rampsaligheid.

+ Bedoeld is waarschijnlijk dat liefde uit is op zoetheid.
+ 'Terwijl'.
+ 'Alles'

5.
Wel, laat dan af van klagen
En u los [+] verwijt
Daar gy u dagen
Soo vergeefs in slijt:
't Geluk heeft nimmer u bestraald
Als op dat zy [+] met plagen
U die winst betaald.

Sang aan Kloris

Vois*: O Doelwit van mijn min*

1.
Sie daar de Lentetijd
Die alles doet herleven,
Met lust en vrolijkheid
Ons op een nieuw gegeven;
Sie het pluymgedierte sweven,
Wiens gesang het veld verblijd,
Hoor vrouw Flora hare bloemen
So vol geur en kleuren roemen,
Hoor hoe Pan, Hoort hoe Pan vol vreugd in 't veld
Sijn schelle riedpijp steld.

2.
Sie hoe elk een vol vreugd,
Het Stads gewoel ontweken,

+ 'Zinloos.'
+ Bedoeld is waarschijnlijk : 'het'.

Sig op het veld verheugd,
By boomen en aan beeken,
Door die zoete vreugd ontsteken, +
Streelen hare teere jeugd,
Ja, een zoet vermaak ontfangen
En met veld of minne-sangen
Of gevry, Of gevry, bevrijd van smert,
Vermaken 't jeugdig hert.

3.
Wel aan, mijn Fillis, laat
Die vreugd u geest bekoren,
Wild vry na mijnen raad,
Mijn ziels beminde, hooren:
Eer u lentetijd verloren +
En u schoonheid ondergaat,
Kan de lente elk vermaken.
Denk, het bloosen uwer kaken
Is gelijk, Is gelijk een lente bloem,
De jeugd is hare roem.

4.
Maar als de Noorde wind
In guere winterdagen
Het frisse groen verslind
Dat yder kan behagen,
Hoort men niemand meer gewagen
Dat men buyten vreugde vind;
Soo sal ook u roem verteeren,

+ ‘Ontstoken.’
+ ‘Teloor gaat.’

Niemand sal u schoonheid eeren,
Als u jeugd, Als u jeugd, die ras vergaat,
U door de tijd verlaat.

5.
Laat dan u lentetijd
Niet vrugteloos verloopen,
Eer u schoonheid slyt.
Wat kund gy namaals hopen
Als met naberouw bekopen
Dat gy hebt uw zelf misleid. +
Wel, laat dan u koele zinnen
Buygen voor het soete minnen
En besteed, En besteed in hare vreugd,
Mijn Fillis, uwe jeugd.

Ware liefden baard genoegen

Vois: *Is liefden soet lijden*

1.
Vereenigde herten,
Wiens stantvastigheid
Verwind alle smerten
En 't woeden der Nijd,
Gy slijt uwe dagen
Vernoegd en vol lust

+ ‘Later kunt u niets anders hopen dan dat u met naberouw moet bekopen’ etc.

En werd nooyt door plagen
Nog droefheid ontrust;
De rust streeld uw sinnen
En verheugd u jeugd,
In 't suyver beminnen
Van elkanders deugd.

2.
De trouw bind uw zielen
Dat nimmer de nijd
Die band kan vernielen,
Hoe sy u bestryd;
Gy vreesd geen verkeeren
Van het los geluk,
Dat u niet kan deeren,
Gy groeyd self in druk;
Gy kund al verwinnen
Wat smert heet op aard,
Wijl 't ware beminnen
Vernoeginge baard.

Sang aan Kloris

Vois: *Courante la bare*

1.
Als een die in het duyster leefd
En nooyt het ligt der gulde son siet stralen,
Nog + uyt haar glans vermaak kan halen

+ ‘Noch.’

Schoon sy [+] 't heel al een ware blijdschap geeft,
Sijn ook mijn oogen sonder ligt
Wanneer ik mis, mijn Kloris [+] , uw gesigt:
De gulde son kan my self niet behagen [+]
Als sy vol vreugd
Komt 's morgens dagen
En elk een verheugd.

2.
Maar als my uw gesigt bestraald,
Dan sie ik mijne blijdschap weer herleven,
Mijn oogen weer verligting geven
En mijne smerte met vermaak betaald;
Dan laat mijn mond van klagen af,
Dan rijst mijn geest als uyt een duyster graf;
Ja, uw gesigt doet al mijn ramp verdwijnen,
Als [+] Phoebus oog
De nagt gordijnen
Schuyfd van 's hemels boog.

3.
Uw oogen, so vol glans en vreugd,
Doen mijne ziel door suyver vuur ontfonken,
Niet door een ligt nog dertel lonken [+]
Dat haast ontsteekt de ligt ontfonkte Jeugd,
Maar door haar zedige gezigt
Dat mijne ziel tot ware min verpligt,
Als uwe mond, door kragt van soete reden,
My raad op 't pad
Der deugd te treden,
En waardeerd die schat. [+]

+ De zon.
+ Bron: Klori.
+ ‘Zelfs de gulden zon,’ etc.
+ ‘Zoals wanneer.’
+ ‘Niet door een licht, noch door een dartel lonken.’
+ Bedoeld is waarschijnlijk: en mijn ziel waardeert die schat.

4.
Ik haak te regt dan na het ligt
Van uwe kuysche en schoone Oogen
Waar in de liefde haar vermogen
Met so veel kragt en luyster heeft gestigt;
Ik roem te regt haar ware kragt,
Die mijne ziel in uwe boeijens bragt,
Die ramp nog Nijd onmogelijk kan slaken
Mits sy mijn hert
Steeds vaster maken,
Self in druk en smert.

5.
De laster der gevloekte nijd
Mag vry vol spijt + u flonkeren begrimmen:
De Gulde son is op haar kimmen,
Mijn waarde, nooyt van nevelen bevrijd;
En wijl sy + siet dat ik haar doem
En so vol drift + u waarde gaven roem,
Tragt sy vol spijt uw luyster te verdoven.
Maar nooyt kan zy
Uw eernaam rooven,
Van haar smetten vry.

6.
Haar gal verbreekt nooyt ware trouw,
Die, door de kragt der reden vast geklonken,
Vereende zielen doet ontfonken,
Bevryd van twist en knagend naberouw.
Schoon sy haar schigten op u steld,

+ ‘Smaad.’
+ Bedoeld is: de nijd.
+ ‘Hartstocht.’

De ware deugd behoud alom het veld.
Vrees niet, haar dulle haat kan u niet deren:
Sy zal, vol smert
En spijt, verteren
Haar rampsalig hert.

Afschyd aan Elise

Vois: *Dans l'Este je veux faire la guerre,* of, *'s winters sal men van liefden spreken*

1.
Vaar wel Elise, welkers oogen
Wel eer door hare dertelheid
En soet gelonk mijn hert ontogen +
En maakte my mijn vryheid kwyt.

2.
'k Ben moe van langer u te smeken,
Wiens hert soo ydel op u schoon,
In trotse hovaardy ontsteken,
U min my agt te groot een loon.

3.
Vaarwel, mijn hert sal u verlaten,
En uwe hoogmoed, so vol waan,
Met so veel smaad en afkeer haten
Als gy my hebt wel eer gedaan.

+ ‘Mij ontnamen.’

4.
Ik meen voortaan mijn vrije sinnen
Te voeden met een minnegloed
Als om een voorwerp te beminnen
Wiens wedermin mijn liefde voed.

5.
De min kan my geen vreugde geven
So lang sy komt van eene kant:
De liefde die het hert doet leven
Is wederzijdse minne brand.

6.
Ik lag met al de min verdrieten,
En al haar ramp die sy besluyt;
Mijn min moet wedermin genieten
Of andersins schey ik 'er uyt.

Filis Klaag-sang

Vois: *Lieffelijk bosje etc.*

1.
‘Wie kan, helaas, een minnaars vlyen agten
En meer + vertrouwen op haar + geveynsde klagten’

+ ‘Voortaan.’
+ ‘Hun.’

- Dus klaagde laast Philis haar leed -
‘O Titir, die dus trouwloos vergeet,
Mijn trouwe min, u altoos toegedragen.
Kan u mijn schoonheid niet meer behagen,
Ag, hebt dan deernis met mijne gloed
En siet de smert die my uw afsijn doet.

2.
O hooge yken en kristalle beeken
Die duysendmaal hoorden sijn trouweloos smeeken,
Getuyg nu het smertend ziel verdriet
Waar in gy my dagelijks treuren ziet;
Getuyg hem de grootheid van mijne plagen
Wiens hevige pijnen mijn hert doorknagen,
Maak hem bekend mijne felle smert,
Op dat hy eindelyk bewogen werd.’

De liefde verwind sig selve, Kupido bemind Psiche

Uyt Luc. Apuleus

Vois: *Nu heb ik den drank verlaten*

1.
Gy die u tedere sinnen
Hebt op de min gesteld,
En voeld + uw hert verwinnen

+ Editie 1716: Gevoeld.

Door haar gevreesd geweld,
En vreesd niet
Voor verdriet
Nog felle minnesmerten
Nu Kupido swigt
Voor sijn eygen schigt
En om het stervelijk schoon
Van uw Persoon. +

2.
De kragt der stralende lonken
Van Psiches schoon gesigt
Doen sijne ziel ontfonken,
Aan hare min verpligt.
Haar schoonheid voed
Sijne gloed
En doet sijn trotsheid wijken;
Des volgd hy zijn lust
En soekt sijne rust
- Trots Venus wreede gebod -
In haar genot.

3.
Dus moet hy selve verdragen
En lijden in sijn hert
De pijnlijke plagen
Die steeds de minnaars smert.
Hoe fel de nyt
Haar bevryd, +
Wie kan dan voortaan niet hopen
Dat hy + van die pijn
Gevoelig sal zijn
En strelen met lust en vreugd
De minnende jeugd.

+ De slotregel ontbreekt in de bron. Idem in de editie 1716. Aangevuld uit de editie Abram Cornelitz. ‘Het sterfelijk schoon van uw persoon’ is een omschrijving van ‘het vrouwelijk schoon.’
+ Zo in alle edities. Bedoeld is misschien: bestryd.
+ Cupido.

Pecunia vincit Amorem [+]

W.V. Focq. [+] Frans gevolgd

Vois: *Sarbande*

1.
Sig selve om een schoone te verkwijnen,
Voor een die de Armoed met haar stoet verseld, [+]
Is goud gesogt in schrale ysermijnen
En vrugtloos aan een 's doven deur gebeld.
Men agt op heden
Verstand nog zeden,
De sterkste reden
Is het stomme geld.

2.
Dit schoon metaal, so vol aanminnigheden,
Heeft op de sinnen nu de meeste magt;
Dat kost [+] veel meer als duyzend schoone reden
Die immer heeft een minnaar voortgebragt.
Weg met het praten,
Dat kan niet baten:
Door goud en staten [+]
Werd het hert verkragt.

+ 'Geld overwint de liefde.'In de editie 1716: Pecuniae cedit Amor: Liefde wijkt voor geld; cf. Ovidius, Remedia Amoris, 143-144: qui finem quaeris amoris, Cedit amor rebus: res age, tutus eris.
+ Bron: Poc.
+ Bedoeld is: voor iemand die arm is.
+ Editie 1716: Dat geld: 'heeft meer waarde', 'telt.'
+ 'Staat' in de zin van 'staatsie', 'pracht en praal'

Afscheid aan Fillis

Vois: *Hoe kan ik vrolijk wesen*

1.
Vaar wel, 'k sal u verlaten,
En u wreed gezigt
Voor Eeuwig haten
Als een heiloos ligt,
Ontaarde Fillis, welkers hert
So koel en trots verwaten
Spot met mijne smert.

2.
Heb ik door min gedreven
U wel eer, mijn hert
En ziel gegeven,
't Was om buyten smert,
Door uwe wedermin gevoed,
In ware vreugd te leven,
Door wederzijdsche gloed.

3.
Maar nu ik sie u sinnen,
Al te straf en koel,
Mijn min verwinnen
Sonder 't minst gevoel,
Trek ik van u mijn liefden af,
Als die niet kan beminnen
Een gemoed soo straf.

4.
Maar denk niet, al te wrede,
Dat gy altoos sult
De min vertreden +
Sonder straf of schuld.
Eerlang sal u de Minnegod
Doen zien dat gy op heden
Hem te trots bespot.

Sang aan Kloris

Vois: *Tranquille Cœur etc*.

1.
Als ik, o Kloris, denk aan't soet
Dat ons wel weer so vrolijk streelde,
Doe gy mijn heete minnegloed
Door uwe schoone oogen teelden
En schonk u wedermin, van alle smert bevrijd,
Vernoegd en waar verblijd,

2.
Dan doet die blijdschap mijne brand
Met grooter drift en kragt herleven;
Dan wensch ik duysendmaal mijn hand
Aen uw als bruydegom te geven,
Vermits geen vreugd, hoe groot, my immer soo verblijd
Of mijne sinnen vlijd.

+ ‘Met voeten treden.’

3.
Maar ag, wanneer mijn hert gedenkt
Aan't wreed geweld en felle plagen
Die ons het bitter noodlot schenkt,
Dan moet ik my luyd op beklagen,
Dan wensch ik dat de dood my voerd in 't [+] nare graf
En dus voleynd mijn straf.

4.
Maar 't soet herdenken van die tijd
Die ons wel eer soo mild verheugden,
Troost my in mijne treurigheid
Met hoop van nog aanstaande vreugde.
Wensch dan met my, mijn ziel, dat haast [+] die tijd herleefd,
En ons die vreugd hergeefd. [+]

Veld-sang

Vois: *Stild uw wreedheid God der Minnen,* of *Ag mijn schoone mijn beminde*

1.
Laat zig vry gelukkig roemen [+]
't Dertele en pragtig hof:
't Lust ons 't geurig veld te roemen, [+]

+ Bron: uyt 't . Editie 1716 idem. Ook in de latere edities.
+ 'Spoedig.'
+ Editie 1716: Eer ons die vreugd hergeefd. In latere edities: Eer ons die vreugd begeefd.
+ Zo in alle edities. Misschien een corruptie van 'noemen.'
+ 'Hof' en 'veld' worden in dit gedicht tegenover elkaar gesteld.

Dat ons altoos ryke stof
Schaft tot blijdschap en vermaken,
Daar wy, vrolijk en verheugd,
In elkanders liefden blaken
En besteden onse Jeugd.

2.
't Lust ons by de klare beeken,
Waarde Kloris, onbeschroomd
Van de zoete min te spreken,
Of by 't Jeugdige geboomt
Na het soet gesang te hooren
Van 't gevogelt dat, verblijd,
Elk kan met haar stem bekoren
In de groene lentetijd;

3.
Of te wandelen in 't lommer
Van de telgen, + ongeplaagd
Van de nijd en sorg en kommer
Die het hof steeds met sig draagt.
Hier kan ons de nyd niet plagen,
Niemand sal hier onse staat
Door afgunstigheid belagen
Nog vervolgen met sijn haat.

4.
't Lof der schaduwrijke Elsen
Sal ons niet benyden, als
Wy elkanderen omhelsen

+ ‘Takken.’

En ik, om u schoone hals
Vast gestrengeld, uwe lippen
Met de mijne vurig druk,
En het stranden op die klippen +
Aanmerk als mijn hoog geluk.

5.
Weg met hoofze minnerijen
Vol van snood bedrog en list,
Weg met strelen en met vlijen,
Door de schijn slegts gevernist;
Wy, door suyver vuur gedreven,
Kiesen in het geurig veld
Vry van Nyd en sorg te leven
Die al om het hof verseld.

Liefdens vermogen

Vois: *Aimable vainqueur*

1.
Wie werd niet geveld
Door 't lieflijk geweld
Van Venus schigten
Dien elk doen swigten
Waar sy + spits op steld +
En vaak verwinnen +
De trotse sinnen
Van de kloekste held.

+ Bron: lippen. Zo in alle geraadpleegde edities.
+ Namelijk Venus.
+ Letterlijk: de punten (van haar pijlen) op richt. ‘Spits stellen op’ lijkt hier gebruikt als een uitdrukking voor ‘op mikken’ (niet aangetroffen in WNT.)
+ Het onderwerp van verwinnen is schigten.

Wie ooyt heeft getragt
Haar magt te braveren,
Heeft sy haast doen eeren
Haar gevreesde kragt.
Elk eerd haar gloed,
Wiens aangenaam soet
't Heel Al kan vermaken
En vreugde doen smaken
Die elk een voldoet.
Men siet al wat leefd
Om de blijdschap blaken
Die de liefde geeft.

2.
Buyg dan voor de throon
Van haar en haar soon,
Wiens groot vermogen
Voor alle oogen
Staat soo klaar ten toon.
De magtigste moeten
Voor hare voeten
Leggen staf en kroon.
Geen schepsel is vry
Van voor haar te buygen,
Elk een moet getuygen
Van haar heerschappy.
De lugt en zee,
De magtige goden,
Doen hare geboden,
Sy maakt elk gedwee.
Ja, hare kragt
Is 't hoogst van noden
Voor al 't aards geslagt.

Boere vryagie
In tafelspel op verscheyde Sang-wijsen

Eerste Toneel

KRELIS, TRIJN

Vois: ***Kortjakje***

KRELIS
1.
Trijntje, alder soetste mayd,
Die ik mit men fiere sinnen
Nou haast heb ien maand evrayd,
Doet men rays ien kort beschayd: +
Seg, hebjer sin an of niet,
Datje nouw soo druylig siet. +
Kom, je mot het ja woort geven,
Want ik hebje al men leven
(Of soo haalme dut en dat)
Schier besukte + lief ehad.

TRIJN
2.
Heer, wat praat die vryer soet.
Wel, men sou et haest geloven.
Seg, Kees, het je wijtse hoed +
Al die wysheid uit ebroet?
Heer, wat hebjem byster net

\+ 'Vertel me eens kort.'
\+ 'Sip kijkt.'
\+ 'Bijna duivels.'
\+ 'Heeft je weidse (fraaie) hoed.'

Op sen steemans [+] opgeset!
En je haer dat is eschoren
Net op 't midden van je oren,
En je taal is so eleerd
Of je school had estudeerd.

KRELIS
3.
Wel hoe scheerjese ook, trijn! [+]
Heer, wat ben je byster spijtig, [+]
'k Loof je wilt, als pier en styn,
Op sen steeds evreen sijn. [+]
Kom, kom, geef me maar ien soen,
'k Seltje op sen steeds wel doen
Wangt ik heb raijs [+] veertien dagen
Teun er melk in stee [+] gedragen:
'k Weet hiel wel op wat fetsoen
Dat et tans de steeluy doen.

TRIJN
4.
Foey, foey, veegje neus eerst of,
Want je lijkme vry wat snottig
En je baert die sit vol stof.
Neen kees, jy begind te grof.
Al te haestig is niet goed,
En te veul dat smaekt onsoet.
Maer wie komt daar gintse lopen?
Jonge, 't lykt wel soo'n versopen
Wael of fransman. 't Is soo'n snaak,
Wangt ik hoor et an' sen spraak.

\+ 'Op de manier van een stadsmens.'
\+ 'Wat hou je me voor de gek.' (Zie WNT scheren III)
\+ Het woord is 'kattig.'
\+ 'Ik geloof dat je, net als Piet en Stijn, op zijn steeds wilt worden gevreeën.
\+ 'eens'
\+ 'naar de stad.'

TWEEDE TONEEL

MEGGELS JAN

Vois: *Wel kees men vryer*

1,
Eb 'k ik maijn fleske
Door fraykes ooyt [+] geveegd, [+]
Was nau men teske
So pestig niet geleegd, [+]
'k En sau gien ontsvod sain
Van nog ien potte waijn
Door 't kielgat een te stauwen, [+]
Maar men en wil 's aan maijn
Te kwaad niet auwen. [+]

2.
Ba sinte stieven, [+]
'k Ik pays, ik oor nog klank. [+]
Doar es nog lieven
Doar 's nog een betske drank. [+]
A, edel schoene waijn,
Oe sterkt de kragt mijn braijn, [+]
Gay elpt mijn ert aan 't springen.
Kom 'k sal iens vray van payn
Ien airke singen.

+ Door fraykes ooyt: onduidelijk.
+ ‘Leeggedronken.’
+ ‘Dan was nu mijn zakje niet zo ellendig leeg.’
+ ‘Nog een pot wijn door de keel gieten, zou ik niet verkeerd vinden.’
+ ‘Maar men wil het me niet op krediet geven’ (‘te kwaad houden’ i.t.t. ‘te goed houden’).
+ ‘Bij Sint Steven.’
+ ‘Ik geloof dat ik nog geluid hoor.’
+ ‘Waar nog leven is, daar is’, etc.
+ Bedoeld is waarschijnlijk: ‘je maakt mijn brein sterk.’

Vois: *Als Baggus eerst ter waereld is gekomen*

1.
Boachus gaf ons deuse goaven
Voer den durst en tot vermoak,
Om den droege kiel te loaven,
Want doar es gien froaijer soak
Als bay dit schoen nat
Ien ielen dag te zaijn:
Et verjoagd de sorregen en alle paijn.

2.
Iedel vogt, zo vol van woarden,
Als 'k ik sie aw schoen coleur
Agt 'k ik gien vermoak op oarden,
Niets passeerd [+] au frisse geur.
Ba, dat teugske smoakt
Of 'k ik maijn mond
Vol van goden nektar vond. [+]

Vois: *Wel kees mijn vryer*

Ba, dat dat lekken [+]
So altaijd duren kon,
'k Ik zau wa gekken
Met d'allergroetste don. [+]
Moar 't geld en strekt niet vieer, [+]
Dat is een koalen sieer. [+]
't Stoat met maijn slegt geschoapen [+]
En 't ooft dat doet maijn sier.
'k Ik goa wat sloapen.

+ ‘Overtreft.’
+ De regel heeft één versvoet te weinig.
+ ‘Drinken.’
+ ‘Als dat drinken altijd zo kon duren, dan zou ik de gek steken met de grootste heer.’
+ ‘Ver’: er is niet genoeg geld.
+ ‘Een kale heer’?
+ ‘Het staat er met mij beroerd voor.’

Vois: *Wel mike stout etc.*

TRIJN

Wel Kees, bedaar,
Dat dunkt me seper [+] aardig,
Dat is ien oortje [+] waardig.
Wel die taal is raar.
Maar jongen et word laat.
Gen dag, [+] men beste maet.
Men mortje [+] mogt aars kijven,
Wangt ik durf niit lang uyt blijven
Of se maekt voort [+] praet.

KRELIS
Neen, neen, blijf staan.
Ik sweerje by men leven
Dat je selt het ja woord geven
Eer ik jou laat gaan.
'k Heb lang enoeg gevryd.
Kom, kom, men soete mayd,
Je mot niit langer wagten,
Of ik souje haast verkragten
Uyt klinklare [+] spyt.

Vois: *Jonge mijsjes luyster toe*

TRIJN

1.
Swijg en houje mongt digt toe,
'k Benje malle praat al moe.
Maar, ik sie men mortje komen.

+ 'Beslist.'
+ Een muntstuk.
+ 'Goedendag.'
+ 'Moertje', 'moedertje.'
+ 'Dadelijk.'
+ Bron: klinkare. Gevolgd is de lezing van de editie 1716.

Sie wel veur je wat je segt: +
Het se jou gebruy + vernomen,
Staat et hier te byster slegt. +

GEURTJE

Vois: *Idem*

2.
Wel kees, wat gebruy is dat,
Datje trijn dus agter 't gat
Al an legt op straat te lopen? +
Laat de maijd mit vrede gaan,
Jy hoeft niet op heur te hopen:
Laat dat malle bruyen staan.

KRELIS
3.
Wel ik heb nooyt aars jou kind
As in eer en deugd emind.
'k Heb 'er noyt niet veur gaan ligen,
'k Soek mit geen verweende praat
Jou of heur niet te bedrigen:
'k Seg regt uyt gelijk et staat.

4.
'k Heb werentig + ook mooy goed,
Daar men tans al veul om doet; +
En is sy wat mooy besneden, +
'k Bin niit schiif, nog mank, maar regt

+ 'Kijk wel uit met wat je zegt.'
+ 'Gezeur.'
+ Tegenwoordig zouden we zeggen: 'niet al te best.'
+ De constructie is niet helemaal duidelijk: 'Dat je steeds bezig bent Trijn op straat achter haar gat aan te lopen.'
+ 'Waarachtig.'
+ 'Dat nu al veel waard is.'
+ Mooy besneeden: knap.

Over al men lijf en leden.
Daar toe ien besturven knegt. +

GIERTJE

Vois: *Idem*

5.
Wel, mien jy 't in eer en deugd,
Gun ik jou opregt de vreugd
Van voortaan mit heur te leven.
'k Sel 'er daar toe nog ien bed
Mit sen toebehoren geven,
So se sin an trouwen het. +

Vois: +

KRELIS

1.
Sie daar nou men maijsje,
Nou staat et an jou:
Bedenk jou ien raijsje
En aanvaard men trouw;
Ik selse jou geven
Mit hart in mit sin
En steeds mit jou leven
In ien ware min.

TRIJN
Wel as dan jou sinne
Zijn tot men gezind,
Sel ik jou beminnen
Als ien willig kind.

+ Een erfgenaam.
+ 'Als zij (ook) zin heeft te trouwen.'
+ De wijsaanduiding is in de bron niet ingevuld. In de editie 1716: Idem, net als in alle andere geraadpleegde teksten. De strofevorm verschilt evenwel van die van de vorige.

Om dat et begeeren
Van mortjen et wou,
Sel ik et niet weren,
Maar ontfang jou trouw.

Vois: *Truytje mijn soete Engelin*

KRELIS

1.
Sie, daar is men regterhand
Tot pand van onse huwlijks band.
Daar mot men eerst ien roemertje opschenken.
By piet in 't swaentjen is goe wijn,
Daar sel van evend [+] jong spul sijn:
Dat ken de koop niet krenken [+]
Men zoete maijd.

MEGGELS JAN

Vois: *Idem*

2.
Dat draijft de voak eel [+] ooijt maijn oog,
Main ert dat springd wel dray voet hoog.
Ba peste, ad ik nau wat te verteeren!
Men zau dan sien of [+] Meggels Jan
Verstaat et ligten van de kan [+]
En 't kielgat weet te smieren!
Moar 't es versierd. [+]

+ Bron: van eveud: 'vanavond'
+ Misschien is bedoeld: 'de kop.'
+ 'Helemaal.'
+ Bron: og; editie 1716: af. Latere edities: of.
+ 'De kan lichten' is uiteraard: 'drinken'.
+ Bedrieglijk.

3.
O sante Boakes [+] met au stam,
De pest oal al 't pecuniam. [+]
Pardik, 't sijn di draymoal versierde [+] schaijven
Die may doen kayken als ien sot
En di mayn ogen uyt den pot, [+]
En kiel soo droeg doen blayven.
Ba pestig geld!

TRIJN

Vois: *Idem*

4.
Wel landsman, binje so gesteld,
En isje beurs soo schraal van geld,
Kom, kom, et mag er nou op overschieten: [+]
Gaa maar daar guntse, in de swaan
Daar jy di maijd op stoep siet staan,
Jou keelgat iens begieten
Op kees sen naam.

MEGGELS JAN

Vois: *Idem*

5.
Eb dank uffrouw, au Serviteur. [+]
Ba wat mirakel, wat bonheur!
'k Ik prol [+] in al markisen, en in groaven:
De boerkens dat sijn broave liens!
Pardik, [+] dat komt eel onversiens.
Laat ons den hals [+] iens loaven
Tot unner eer.

+ 'Sinte Bacchus' (met zijn wijnstok)
+ 'De pest hale al het geld.'
+ Versierde: 'bedrieglijke': 'het zijn die driemaal vervloekte duiten.'
+ 'En die mijn ogen uit de pot (doen blijven)': hij kan niet 'in het glaasje kijken.'
+ 'Het mag nu wel wat kosten.'
+ 'Uw dienaar.'
+ 'Pruilen'; hier in de betekenis als 'lak hebben aan.'
+ 'Pardieu!', 'verdikke!'
+ Bron: burs. Idem in de editie 1716. Gevolgd is de lezing van de latere edities.

Vois: *Als ik mijn Fillis kussen mag etc.*

KRELIS

Kom soete traijntje, laat ons gaan,
Men kielgat roept al vast om drinken
En 'k word al kout van hier te staan,
Ik hoor by piet de veel [+] al klinken.

TRIJN
Ja Krelis, laat ons mit die snaak
Ons van den aevend wat verblijen.
Ik vind in di knevel vol vermaak
En 'k hou tog veul van snaakerijen.

Meggels Jan

Vois: *Wat iser [+] grooter vreugd op aard*

1.
Boakus, 'k pays dit kom van au [+]
Dat 'k ik nau
May sal mit ou sap vermoaken.
Ba, lang leef den elen [+] stoet
Di au dient en eer oan doet,
Met den traijn van viese [+] snoaken.

2.
Lang lief auwen voedstervoar [+]
Met den schoar

+ 'De vedel.'
+ Bron: ise.
+ 'Ik denk dat ik het aan u te danken heb.'
+ 'Hele'
+ Hier wel in de betekenis van 'grillig.'
+ 'Lang leve uw voedstervader' (Jupiter).

Van au vrolaijke Bagganten!
Lang leef nobis, broave kroeg! +
Schenkt den bieker loat en vroeg
Oan au rootgeneusde klanten.

Afscheid aan de Liefde

Vois: *Mars van Oxenstern*

Weg Min, Wiens laffe drift wel eer mijn ziel
Soo slaafs gevangen hiel!
Want uwe kragt
- Die yder agt -
Heeft op my geen meer magt.
Ik leef nu buyten pijn:
Uw streelend ziels fenijn
Kan mijn vermaak niet zyn.
Ik lag met uw gevly
En agt voor sotterny
De kragt van uwe gloed,
Die 't ligt verhitte bloed
Met soo veel dulle vlammen voed.
'k Lag met Kupidoos schigt
Daar elk soo laf voor swigt
En met het schoon gezigt +
Daar hy sijn throon in stigt.

+ Nobis: als aanduiding voor de kroeg (wordt in deze betekenis afgeleid van abyssus: zie WNT s.v. nobis).
+ Namelijk: van de geliefde.

[Waarom lied gy uw mond soo straf]

Vois: *Als ik mijn Fillis kussen mag*

1.
Waarom lied gy uw mond soo straf, +
Beminde Kloris, my ontglippen
Doe ik u laast die kusjes gaf,
Op uwe Nektar soete lippen.

2.
Of is het om daar na het soet
Daar van te beter te doen smaken,
Of, als men zig maar half voldoet,
Daar na te vieriger te blaken.

3.
Ik weet wel dat een kort vermaak,
Mijn waarde Kloris, 't meest kan streelen,
Maar denk niet dat my ooyt de smaak
Van uwe kusjes sal verveelen.

4.
Hoe meer ik die van uw ontfang,
Hoe feller ik mijn hert voel blaken,
Hoe meer ik vol van drift verlang
Om eeuwig die te mogen smaken.

+ ‘Streng’, ‘stug.’

5.
Wel, wild dan nimmer dat geluk,
O schoone Kloris, my ontroven;
Want als ik uwe lipjes druk,
Gaat geen vermaak mijn vreugd te boven.

Kusje aan Rosemond

Vois: *Balette dorothee*

1.
Kon een minnaar door het kussen
Sijne heete vlammen blussen,
'k Sag haast + mijn wond
Geheelt, o Rosemond.
Maar ag,
Ik sag
Daar door mijn brand nooyt koelen,
Maar veel eer
Dat ik meer
My kan fel ontsteken + voelen
En ontrust
Als vol lust
Ik uw kaakjes had gekust.

\+ 'Spoedig.'
\+ '(in liefde) ontstoken.'

2.
Egter wensch ik duysendmalen
Uw met kusjes te onthalen,
Dewijl dat soet
Mijn hert verheugen doet.
Ik blaak
En haak
Na uwe malsche lippen,
Want als gy
Laat aan my
Uw een soete kus ontglippen,
Vlied de smert
Van mijn hert,
Schoon 't daar door ontsteken werd.

3.
Gund my dan dat ik uw kaken
Met mijn lippen mag genaken
En door die smaak,
Myn eenig ziels vermaak,
Myn hert
Van smert
En pijnen mag bevryden
Die uw min,
Engelin,
My wel eer soo fel deed lijden
En my streel
Tot ik heel +
Uw verkryge tot mijn deel.

+ ‘Helemaal.’

Aan deselve
Sang

Stem: *Tranquille coeur*

1.
Vorst Paris was nooyt soo verblyd
Doe hy het puyk van alle vrouwen
In volle rust en vyligheid
Mogt in sijn vaders hof beschouwen, +
Als ik, wanneer ik laast, o schoone rosemond,
My in uw byzijn vond.

2.
Doe ik het levendig koraal
Van uwe schoone lippen drukte
En van uw kaken duysendmaal
De fris ontloke roosjes plukte:
Ag, heeft dan het geluk mijn sinnen ooyt gevlyd
Met soo veel soetigheid!

3.
Mijn hert, verrukt door dat genot,
Ja, als in blydschap uytgelaten,
En wenschte niet voor sulk een lot
Te ruylen al des werelds Staten;

+ Dat wil zeggen: toen hij veilig met Helena in Troje was aangekomen.

Want al wat rijkdom, staat, en groote luyster baard
Was my niet soo veel waard.

TEGEN-SANG

4.
Maar als my uwe mond verlaat
En ik van uw ben afgescheyden,
Dan denk ik in die droeve staat:
O al te kort en duur verblyden,
Dat mijne vryheid roofd en voor een klyne lust
My duysendmaal ontrust!

5.
Als een bedroefde die zijn hert
Voeld door een soete droom verkwikken
En sig bevryd siet van zyn smert
Maar na een weynig oogenblikken,
Als hem de slaap verlaat, siet van zyn ramp verseld,
Soo is mijn hert gesteld.

6.
Ik sugt vergeefs en vul de lugt
Met duyzend vrugtelose klagten;
Dat soet vermaak is weg gevlugt
En laat niet na als de gedagten:

Des is die wellust daar ik so vol drift na hoop
Voor my te duur een koop.

SLOT- SANG

7.
Des sal ik, schoone rosemond,
My van uw mond en oogen scheyden,
Om aen mijn heete minnewond
Voortaan geen feller smert te lyden,
Tot dat mijn vuur, wanneer 't zyn voedsel gants ontbeerd,
Geheel tot as verteerd.

Drink-liederen

[Sa wakker, laat ons klinken]

Vois: *Aux armes Camarades*

1.
Sa wakker, laat ons klinken!
Een yder vat het volle glas!
Laet ons te samen drinken
Van Baggus soet gewas.
O vreugde van ons leven
Die vader Liber geeft,
Wilt altyd ons aankleven
Soo lang het menschdom leefd.
Op dat wy,
Altoos bly,
Keer om keer,
Tot uw eer,
Met soete galmen Juygen
En steeds besteden onse tyd
In lust en vrolijkheid.
Maak ons, o Bromius, verblyd,
Trots 't knagen van de Nyd.
Sa etc. …

2.
Ja, wild steeds by ons blyven
En alle sorg en herte wee
Door u soete zap verdrijven,
O vader, Evoë!
Doet uwe stam steeds groeijen
Tot vreugde van den mensch
En doet uw ranken bloeijen
En mild met dauw besproeijen,
Doet uwe stam steeds groeijen
Na de algemeene wensch.
En geeft dat
Uw soet nat
Ons verheugd
En vol vreugd
Ons altyd mag vermaken;
Op dat, als men u offer doet,
Wy volgen op die voet
En als bagganten, bly gemoed,
Vermeerderen uw stoet.
Ja, etc. …

Drink-sang

Vois: *Als Baggus eerst ter werelt is gekomen*

1.
Schoone, wild dit glas aanvaarden,
Gevuld met Baggus edel vogt;
Dees wyn, het soetst + gewas op aarde,
Zy uw hertgrondig toegebrogt;
Proefd haar schoone smaak,
Siet haar frisse kleur:
Sy braveerd der goden Nektar geur.

2.
Gund my dat ik ondertusschen
Uwe honing soete mond
Mag tot mijn vernoegen kussen,
Die soo vele herten wond:
Dus eerd men de min,
Wyl dees dronk, vol vreugd,
Door haar smaak het hert volmaakt verheugd.

+ Bron: soest.

Sang

Vois: *Parlons d' Amour*

1.
Sa wel aan,
Laat ons te samen drinken,
Sa wel aan,
Dit diend eens rond te gaan;
Want dese wijn
Die heerlijk staat te blinken,
Want dese wijn,
Bevryd het hert van pijn.

2.
Welk een vreugd
Geeft dit aan onse sinnen,
Welk een vreugd
Geefd dit aan onse jeugd!
Laat ons altyd
God Baggus gaven minnen,
Die [+] ons altyd
Van alle smert bevryd.

3.
Laten wy,
Terwijl dees droppels blinken,

+ Het antecedent is God Bachus.

Laten wy
Eens kussen zy aan zy;
Dan sal de wijn
Veel soeter zijn in 't drinken,
Dan zal de wijn,
Veel aangenamer zijn.

Afscheyd aan 't gevry

Vois: *Mars van Oxenstern*

Wie 't lust, sta by. Wyl wy, Gants bly
En vry Van slavery +
Der laffe min,
Ons baden in
Een vreugd voor ziel en sin.
Trots alle minne pijn
Sal vader Libers wijn
Alleen ons vreugde zijn.
Wie wil, knield voor de throon
Van Venus en haar soon.
Wie eens gedronken heeft
Van 't nat dat Baggus geeft,
Voeld dat zijn hert vol vreugd herleefd.
Wie lust heeft sta dan by:
Wy drinken zy aan zy
De uytvaard van 't gevry
En minne slaverny.

+ De strofevorm vergt eigenlijk 5A 3A; cf. XXIV, LX.

Drink-lied

Vois: *Geswinde bode van de min*

1.
Wel aan, aanvaard dit volle glas,
't Voedsel van de Jeugd.
't Is vader Libers mild gewas,
Dat het hert verheugd;
't Is het soet
Dat ons doet
Vrolijk zyn
En de pijn
Vergaan.
Kom eeren wy dit zap voortaan,
Dat ons streeld met lust,
Vreugd en soete rust,
Ja, verdrijft de smert
Soo ras het ingedronken werd ://: +

2.
De min, met al haar smert en pijn,
Vlied voor dit gesigt;
Ja, zy verdrinkt in dese wijn
Die de smert verligt.
Drinkt het uyt:
Dese Fluyt,
Op gevuld,
Is de schuld
Die wy
Steeds betalen, Ry om Ry,
Bromius tot eer,

\+ Het teken geeft aan dat een gedeelte herhaald moet worden.

Want dit soet geweer, +
Houden + hert en sin
Vylig voor de laffe Min. ://:

Sang

Vois: *Aimable Vainqueur*

1.
Wat vlied gy, o Jeugd,
De soetheid en vreugd
Van 't teder minnen
Dat ziel en sinnen
Soo volmaakt verheugd?
Kan uw vervelen
Haar vrolijk strelen,
Soo vol van geneugt?
Buygd eens uw gemoed
En laat uw gedagten
Haar soet niet veragten
Dat een yder voed.
Haar vreugd en kragt,
Al om soo geagt,
Kan 't menschdom vermaken,
Ja, hevig doen blaken:
Elk swigt voor haar magt.
Al wie zy eens doet
Haar zoetheden smaken
Buygd sig voor haar gloed.

Tegen-zang +

2.
Wat noemd gy, o Jeugd,
Vol soetheid en vreugd

+ 'Deze zoete bescherming.'
+ Men verwacht: 'houdt.'
+ Op dezelfde rijmwoorden.

Het dertele minnen, +
Dat ziel en zinnen
Nooyt volmaakt verheugt?
Uw moet verveelen
Haar laffe strelen,
Nimmer vol geneugd.
Buygd eens uw gemoed
En laat uw gedagten
Haar kragt steeds veragten
Die met smert u voed. +
Godt Baggus kragt,
Alom soo geagt,
Kan 't menschdom vermaken,
Ja, vrolijk doen blaken,
Vry van Venus magt.
Al wie hy eens doet
Sijn zoetheden smaken
Lagt met haar gloed.

Slot-sang +

Vois: *Balette Dorothee*

1.
Laat ons Baggus gaven prijsen
En aan Venus eer bewijsen,
Wijl zy ons voed
Met herts verrukkend zoet.
Wie agt
Haar kragt
Niet, vol bekoorlijkheden;
En wie prijst
Of bewijst

+ ‘Waarom noemt gij (…) het dartele minnen 'vol zoetheid en vreugd.''
+ Namelijk: de liefde.
+ Zowel Bacchus als Venus.

Eer aan Bachus sonder reden:
Wijl de smert
Van het hert
Door zijn zap verdreven werd.

2.
Wel aan, laat ons dan op heden
Vrolijk onse jeugt besteden
En alle pijn
Verdrinken in de wijn.
Elk kust
Met lust
De mond van zijn beminden,
Dan sal 't hert,
Vry van smert,
Venus gloed vol zoetheid vinden:
Wyl dees wijn,
Ons kan zijn,
Tegen-gift voor smert en pijn.

Drink-sang

Vois: *Mars des Camisards*

1.
Schoone wijn
Door Baggus ons gegeven,
Ag, uw sneven +
Doet ons leven
Buyten pijn;
Want uw bloed,

+ De dichter stelt het gedronken worden van de wijn voor als sterven.

In suyver glas geschonken
En gedronken,
Doet ontfonken
Ons gemoed;
Wijl het hert
Door uw zyn pijn kan staken,
Vrolijk blaken
En vermaken,
Vry van smert.

2.
Sa wel aan,
Laat ons met dese teugen
Ons verheugen,
Ons verheugen
Nu voortaan.
Wy gaan voor:
Siet hoe dees droppels blinken!
Ha, dit klinken
Past by 't drinken!
Volg dit spoor:
Schoone wijn,
Wild nimmer ons begeeven,
Wijl uw streven
Ons doet leven
Buyten pijn!

Air

Wild gy uw opregt vermaken,
Vat met my een glaasje wijn.

Dan sult gy de soetheit smaken
Die het hert zijn smert doen staken,
Ja, altoos verheugd doet zijn.
Wild gy u opregt vermaken,
Vat met my een glaasje wijn.
Lagt met Venus en haar ydel blaken,
Want geen schoone oogen, mond nog kaken,
Doen u leven buyten pyn.
Wild gy u opregt vermaken,
Vat met my een glaasje wijn.

Drink-sang

Vois: *O doelwit van mijn min*

1.
Wie weygerd dese dronk
Tot eer der brave Helden
Wiens hert nooyt moed ontsonk
Schoon in de vlakke velden
Des vyands heyr zig stelden
En het bloedig moordswaard blonk!
Die, in 't midden der gevaren,
Vryheid, land en volk bewaren,
Ja, wiens moed, Ja, wiens moed den vyand zard
En sijne hoogmoed tard!

2.
Wel aan dan, yder toond
Dat hy haar [+] tragt te eeren

+ 'Hen.'

En met zijn wenschen loond [+]
Die 't heylig regt beweren
En 't woeden keren
Dat nog staat nog land verschoond.
Laat ons op haar [+] welvaard drinken,
Dat haar dapperheid mag blinken
In't gezigt, In 't gesigt van 's vyands magt,
Dat elk haar vreesd en agt.

3.
Op dat den Staat, hersteld,
De vreede siet herleven,
Bevrijd van trots geweld,
De welvaard weer gegeven. [+]
De dulle moord mag beven,
Door hun heldekling geveld:
Dan sal 't vrye Neerland bloeyen,
Eens [+] zijn luyster hoog sien groeyen,
Tot de eer, Tot de eer van hare naam,
Geblasen door de Faam.

Drink-sang

Vois: *Nu heb ik den drank verlaten*

1.
Nu heb ik de Min verlaten,
'k Verheug my met de wyn;
Ik wil nu niet meer praten

+ Editie 1716: toond.
+ ‘Hun’: de ‘brave helden.’
+ ‘Teruggegeven aan de welvaart’ (bijstelling bij ‘de staat’).
+ ‘Opnieuw.’

Van smerten, of Minne-pyn:
Het dertele wigt
Wiens schigt
Wel eer myn boesem deed blaken,
Vliegd met sijn boog
Van hier na [+] om hoog,
Mits hy [+] , waar men Baggus kiest,
Syn kragt verliest.

2.
Laat ons dan samen klinken
En alle Minne smert
In dese drank verdrinken,
Tot blydschap van het hert:
Soo sal de Godin
Der min
Met al haer trots vermogen,
In spyt van haer magt,
Sig haast sien veragt
En wy onse frisse Jeugd
Besteden in vreugd. [+]

Drink-sang

Vois: *Laat de Trommels en Trompetten, etc*.

1.
Sie hoe waggelen de staten
Van den trotsen Lely vorst
Die hoogmoedig en verwaten
Yder een braveren dorst;
Sie hoe beeft zijn trotse troon,

+ 'Naar'
+ 'Omdat hij.'
+ Bedoeld is misschien: 'en zullen wij', etc. (niet grammaticaal). De regels kunnen ook gelezen worden als o.t.t. met inversie: 'en wij besteden onze frisse jeugd in vreugd.'

Sie hoe waggeld sijne Kroon,
Van haar luyster gants verlaten,
Die wel eertyds blonk soo schoon.

2.
Laat ons dan volmondig prysen
Alle helden die soo vroom
Aan den Staat haar trouw bewysen,
Die 's lands vyand brengt in toom;
Laat ons drinken tot haar eer,
Dat haar luyster, meer en meer,
Mag tot aen de Serren rysen
En des Seines magt verneer. +

3.
Vat, vat aan dees volle glasen
Op 't geluk van 't vaderland.
Trots 's lands vyands heiloos rasen
Om het groeijen van sijn schand,
Roemen wy der helden moet
Die ons vrolijk Juychen doet
En sijn heyr kragt doet verbasen,
Daar sijn spyt vergeefs om woed.

Drink-sang

Vois: *nos Armes Camerades*

Getrouwe Batavieren,
Wel aan omvlegt uw helden hoofd

+ ‘Vernedere.’ Bron - en alle andere edities: vermeer.

Met groene Lauwerieren,
Wiens glans de nyd nooyt doofd.
Het voegd u [+] steeds te klinken
Tot eer van haar beleyd
En tot haar roem te drinken,
Op dat haar moed mag blinken;
Het voegd u steeds te klinken
Ten spyt van wie 't benyd.
Want haar lof
Geeft u stof
Meer en meer
Hare eer
En dapperheyd te roemen
Die 's vyands moed en woeden stuyt,
Slegts door haar naams geluyd!
Drink dan verheugd dees volle fluyt
Op haar welstand uyt.
Getrouwe etc. …

Drink-sang

Vois: *als Baggus eerst ter weereld is gekomen*

1.
Dit 's ter eer en welsijn van Germanje
En haar dapper oorlogs held
Die voor 't huys van Oostenrijk en Spanje
Sig vol moed in 't harnas steld. [+]
Wie sijn heil bemind,
Set dit aan sijn mond
En drink sijn welvaard uyt opregte grond.

Dit is ter eer der Britse Krygsbanieren
En den wydberoemden vorst

+ Na in de eerste regels de ‘getrouwe Batavieren’ (kennelijk zijn de Staatse troepen bedoeld, die een succes hebben behaald in de successieoorlog) te hebben toegezongen, richt de ‘ik’ zich tot zijn drinkgezellen.
+ Bedoeld is waarschijnlijk Prins Eugenius van Savoye.

Wiens kruyn ontelbare Lauwrieren
Tot des Seines schande torst. +
Wie sijn daden eerd
En sijn welvaard agt,
Sy dit sap te regt met blydschap toe gebragt.

3.
Dese dronk, getrouwe Batavieren,
Sy tot eer van 't Vaderland,
Om met vreugd der helden kruyn te sieren
Wiens moed het snood geweld verband.
Wie 's lands vryheid agt,
Drink met hert en sin
Op haar welvaard dese schoone druppels in.

4.
Dese treug, o hooge Bondgenoten,
Sy u in 't gemeen ter eer,
Om uw naam en luyster te vergroten
En 's vyands roem te ploffen neer.
Wel aan, yder een
Is tot die dronk verpligt
Om 't stamhuys van Bourbon te tergen in 't gesigt. +

Baggus lof

Vois: *Gavoise*

1.
Lang moet u luyster groeijen +
Milde Baggus, bly gemoed,
Lang moet uwe wijnstok bloeijen
Daar gy 't edel druyven bloed

+ De Hertog van Marlborough.
+ Zes versvoeten.
+ Met verwacht metri causa: uwe.

Soo welsmakend uit doet groeijen
Dat het yders wensch voldoet.

2.
Lang moet yder u beminnen
Als verdryver van de smert,
Als verheuger van de sinnen,
Als verkwikker van het hert.
Altoos moet uw roem beginnen
Die noyt regt volpresen wert.

3.
Want wie kan uw waarde gaven
Immer roemen soo 't behoord
- Die soo vele borsten laven -
Die uw schoonheyd meer bekoord
Als de laffe minne slaven
't Schoon dat haar hert doorboord. +

4.
Niets gaat uwe lof te boven,
Nimmer oude Evoë,
Niets moet uwe luyster doven.
Ag, verhoord slegts dese bee:
Wild ons noit u stam ontroven
Die ons vryd' van harte wee;

5.
Op dat wy u roem verbreiden
Dat het yder klinkt in 't oor
En ons met uw stoet verblyden,
Ja, steeds volgen op uw spoor.
Wel, wy sullen ons bereiden
En gaan met dit glaasje voor.

+ Men verwacht metri causa haar het hert.

Zangwyzen.

Aimable vainqueur.	6.60.22.
Als ik myn Philis kussen &c.	54. 79. 100
Ag! schoone maagd.	40.53.
Ag myn schoone mijn Beminde.	36. 63.
Als Baggus eerst ter weereld, enz.	27. 143.
Balette Dorothee.	28. 73. 136
Breek u pylen breek u bogen.	52. 102.
Courante la bare.	18. 46. 110.
Dans l'Este je veux faire la guerre	
of 's Winters sal men van liefde spreken	58. 76. 113.
Geswinde bode van de min.	57. 80. 90
Gavotte.	156.
Het best op aard.	21. 43. 68.
Hoe kan ik vrolijk wesen.	51.105. 118.
Is liefden soet lyden.	109.
Ik hoorden dees dagen, of sont milli tormenti.	38.
Jonge meysjes luistert toe.	64. 84.
Ik groet u schoone Silvia gepresen.	24. 61. 82.
Kortjakje: in de Boere vryagie.	124
Laastmaal in 't rysen, enz.	33. 67.
Lieffelijk Bosje.	27. 114.
Laat Phebus in het morgen rood.	68.

Laat de trommels en trompetten &c.	153.
Mars der Camisards.	34. 59.
Mars van Oxenstern.	71. 134

Nu heb ik den drank verlaten.	26. 115.
Nos Armes Kameraden.	45. 141.
O doelwit van mijn min.	107. 151.
Parlons d'Amour.	92.
Revelje vous belle endormire.	62.
Rosemond die lag gedoken.	29. 48.
Schep moed mijn ziel.	12. 67.
Sarbande, of al wat men doet, enz.	3. 50. 104. 117
Stilt u wreedheydt god der minne.	10. 4. 65. 98.
Tranquille Coeur, of verlaat gy my enz.	8. 27. 30. 61. 56.
Truitje mijn soete Engelin.	131.
Un Coeur volage, of, Ik stort u mijn klagten.	56. 86.
Wanneer de Son het morgen rood.	14.
Waarom sijn'er soo veel Juffers.	71. 103.
Wat is 'er grooter vreugd &c.	47. 69. 70. 77. 88.
Wel Mieke stout.	1128.
Wel Kees myn vryer: in de Boere vryagie.	126.
Y sta wat goelijk meysje.	44. 54. 81.

EYNDE.

Bladwyzer.

A.

Ag! schone Daphne myne ziels beminde.	3
Als Ariadne op het strand.	8
Ag Hero schoon de felle nyd.	14
Als Dido woedende van dulle spyt.	21
Ag met welk een felle smert.	57
Ag hoe soet.	62. 59
Ag Philis so vol mededogen.	63
Ag hoe pynigt gy mijn hert.	66
Ag was my mogelijk te toonen.	67
Ag dat ik kniel o Kloris voor u neer.	69
Als een die in het duyster leefd.	110
Als ik ô! Kloris denk aan 't soet.	119
Ag gaat gy my dan begeven.	119

B.

Buyg u dan mijn Engelin.	69
Begeef ons nimmermeer.	
Boachus gav ons deuse gaven.	127
Ba dat da lekken.	127
Boachus, 'k pais dat komt van au.	133

C.

Carna 't puykje van de maagden.	19

D.

Duyk hier wat neder in het groen.	92
De gulde dageraat breekt aan.	58
Droge vryers koel van sinnen.	73
Dit 's ter eer en welsijn van Germanje.	155

E.

Elise die mijn gemoed.	75
Elise trots de felle nyd.	79
En wild u niet beswaren.	45
Eb 'k mayn fleske.	126

G.

Gierigaard, die in uw.	34
Gun o waardste der vriendinnen.	65
Gy die uw tedere sinnen.	115
Getrouwe Batavieren.	141

H.

Hoe kan de wijn.	40
Hoe kan het lot soo gants.	51
Hoe sou ik dan beminnen.	54
Hoe beefde flus mijn teder hert.	61
Hoe kund gy altoos vresen.	81
Hoe kan de schoonheid ooit uw hert.	97

I.

Is dit de kragt van uwe min.	18
Ik voel mijn hert verwinnen.	52
Ik voel mijn hert.	53
Ja stort ons steeds in.	60
Ik heb 't geluk u welgepaarde.	61
't Is vergeefs met redenstryd.	88

K.

Kom singen wy het vermogen.	26
Kunt gy dus de liefde haten.	48
Kloris die alleen 't vermaak.	80
Kom soete traintje laat ons gaan.	133
Kon een minnaar door het kussen.	136

L.

Laat ons te samen verblijden.	26
Laat ons onse stemmen paren.	28

Leerd dus mijn schone dat de kragt. 54
Leerd dus o trotse my. 58
Laat af laat af van mijn gehoor te tergen. 67
Laat ons terwijl de Son. 70
Leef lang. 71
Laat af laat af van klagen. 105
Laat sig vry gelukkig noemen. 120
Laat ons Baggus gaven prijsen. 148
Lang moet uwe luister groeijen. 156

M.

Men heeft vergeefs gelukkig my &c. 14
Minnydige die steeds in haar &c. 33
Meesteresse van de jagt. 43
Mijn waarde Kloris laat eens af. 61
Mijn waarde Rosine kom gaan wy &c. 75
Maar als my uwe mond verlaat. 139

N.

Neen mijn Philis verg my niet. 65
Neen mijn Kloris. 65
Niets kan ware liefde stuiten. 102
Nu heb ik de min verlaten, 152

O.

O! noodlot schept gy dan behagen. 23
O schoone die mijn hert en sin. 27

O! nimmer vergenoegde nijd. 31
Ontaarde minnaars die het goud bemind. 43
O! hemel is 'er grooter feest. 46

P.

Philis mijne uitverkoren. 51

R.

Rys ik hou van nug af aan. 70
Rosinde mijn leven. 9

S

Schoon gy het klagen van Enone.	12
Sou ik van de gunst niet gevoelig wesen.	27
Snode pest voor alle herten.	36
Spot gy Damon met.	48
Schone werd ook eens bewogen.	52
Steld steld my eens gerust ô! Kloris &c.	82
Schoone Herderinne.	93
Sal dan de schoonheid of het goud.	96
Sie daar de Lente tijd.	107
Sig selve om een schoone te verkwijnen.	117
Swyg en houje mongd dit toe.	126
Sie daar dan is mijn regterhand.	131
Sa wakker laat ons klinken.	141
Schoone wijn, enz.	149
Seg waarom sou men dog treuren.	
Schoone wild dit glas aanvaarden.	142
Sa wel aan laat ons &c.	144

T.

Trots al het lijden van mijn hert.	90
Traijntje allersoetste maijd, &c.	124

V.

Vlugt niet Galathee.	6
Vrees niet mijn schone.	61
Verschuil u agter dese bomen.	62
Vertrek vertrek ik kan niet meer gedogen.	67

Vaar wel dan wrede, wiens versteent gemoet	68
Vryers die als ys verkouwt.	14
Versteende maagden die uw Oren.	91
Vereenigde herten.	109
Vaar wel Elise welkers ogen.	113
Vaar wel ik sal u verlaten.	118

Vorst Paris was nooit so verblijt. 138

W.

Wat mogt Pomona baten. 10
Wat voordeel kan u geven. 16
Wat baat het dat men u noemd. 30
Wat kan men dog winnen. 33
Waar toe dus opgeblasen. 44
Waarom wild gy vlugten. 56
Waardste mijner speelgenoten. 63
Waarom wild gy mijn schone vlieden. 66
Wel ik sal u dan voortaan. 69
Wel treed ons voor. 70
Wat beweegd u Jonge lieden, 71
Wat steld gy in 't paren. 86
Wel tragt dan voortaan mijn sinnen. 98
Waarom ô! al te nydig lot. 100
Ware trouw is niet te scheiden. 103
Wanneer mijn oog ô! Kloris u moet &c. 104
Wie kan helaas een minnaar vleyen &c. 114
Wie werd niet geveld, enz. 122
Wel kees bedaar. 128
Weg min, wiens laffe drift. 134
Waarom liet gy u mond so straf. 135
Wie 't lust sta by, enz. 145
Wat vlied gy o! Jeugd. 147.
Wild gy u opregt vermaken. 150
Wie weigert dese dronk. 151

EYNDE.

[Bijlage]

Een nieuw Oostindis-lied. +

Stem: *O Poele + wey, O Dorre hey*

1.
Laest doe ick op Batavia quam
- Luyster na mijn verklaren -
Met 't schip Bantem van Amsterdam,
In 't sestienhonderste Jaren
En tnegentig en ses,
Wiert ik geleyt op een fortres:
De parel fijn
Was genaamt de punt van mijn. +

2.
Maar hoort, een korte tijt hier na
Ginck ick my wat vermeyden,
Al op de weg van Jakatra,
Daar ik aan alle sijden
Sag schoone boomen staen,
Met haer vrugten aengenaem:
Klappers, pisank,
Ook areeck tot een pinank. +

3.
Anasse Soorsack en Drieoen, +
Sag men seer sierlijck bloejen,
Oock Pompelmoesen en Pompoen
Aen alle kanten groejen,
En Mangesen + seer veel,
Mangestangesen + ten deel
Stont daar soo schoon
Met haar vrugten fraey ten toon.

4.
Ick ginck op mijn gemack, wat sag,
Wat sag ick tot my naderen:
Een vrouwtje van het swart geslagt
Door schaduw al van de bladeren.
Ick trat wat soetjes aan:
Het kleetje datse om 't lighaam hadt,
En een baeytje aan,
En haar hayr was los gedaen.

5.
'Tabee Sinjoor, tabee towangh,' +

+ Weergegeven naar de editie 1716.
+ In sommige latere drukken: koele.
+ Hij werd gelegerd op het bastion De Parel van het kasteel Batavia.
+ Kokosnoten, bananen, en 'araj-bloemen op een pingangpalm.'
+ Ananas, zuurzak en doerian.
+ 'Maggis.'
+ Niet thuisgebracht.
+ 'Goedendag, sinjoor, goedendag meneer.'

Sprak daar dat vrouwtje aardig,
Waarop ick haar wat nader quam.
't Was op sijn Maleis seer vaardig: +
‘Bete mou Jakketraa.’ +
Het scheen sy was genege dra,
Om met myn te gaan,
Door dees aengename laan.

6.
Ik vatte het vrouwtje al by der hant,
Ik wandelde met lusten,
Tot datte wy onder een schaduwe quam,
Daar ginge wy sitte rusten: +
‘Betemou kassie, towang.’ +
En sy gaf myn een pinang
En een bonkus + ras,
Waer op ik sey: ‘tremokas.’ +

7.
Haar kleetje dee sy van haar lyf,
Wat steldese myn ten toone?
Een plaas van andere tijdverdrijf.
Ik sprak tegens haer persoone:
‘Betemou tjockje tuwang, +
Ambel de kassie tiedada wangh.’ +
En: ‘Tieda tou, +
Orangiele tiedamou!’ +

8.
‘Tieda mou tjockje tjockje, tuwangh, +
Sabander pagi voor setang,’ +
Waar op ik doe seer vaardig was,
Gaf haar een versierde soejang. +
Daar op soo ging sy heen,
En sy liet myn daar alleen.
Ik doght in mijn sin:
Wat duyvel bruit mijn een swartin. +

9.
Ik nam mijn koers weer van het padt
Al door de groene hegge,
Ik nam mijn weg regt na de stadt,

+ ‘Ik zei in het Maleis, heel deskundig.’
+ ‘Ik wil naar Jakatra.’
+ Zwerfregels.
+ ‘Ik wil u iets geven, meneer.’
+ Ze gaf hem sirih en een bungkus: ‘voedsel in een bananenblad gevouwen’: als geschenk.
+ Tremakassi: ‘Hartelijk bedankt.
+ ‘Meneer wil tjockje’: waarschijnlijk een woord voor seksuele gemeenschap. [tsjoddo is een woord voor neuken]
+ ‘Geef maar, maar zonder geld’(?)
+ Ik weet niet.’
+ ‘Engerd, ik wil niet.’
+ Ik wil niet tjockje tjockje.
+ ?
+ ‘Ik deed of ik haar een klap gaf.’
+ ‘Wat kan mij een zwartje schelen.’

Ik ginck by 't sneesie leggen. [+]
Ik eiste daar een mafsack, [+]
En ik roockten een pijp toeback,
En ik at wat sla,
En dronk een gloorija. [+]

10.
Nu gy, Europijanen al,
Wilt dit lied wel onthouwen
Wanneer gy komt in 't Injes dal:
Schouwt [+] al de swarte Vrouwen,
Geef niet u beste bloet
Aen dat swarte geile goet,
Aan 't swarte [+] geslagt:
Denckt wie u ter werrelt bragt.

11.
Het was een quantje die dit song,
Tot schand van de swarte hoeren.
Maar hoort, een korte tijt hier naar,
Liet hy sig selfs vervoeren
Buiten 't kasteel met lust:
In de pagger [+] nam hy sijn rust
En bleef daar soo lang
Tot dat syn verlossing quam. [+]

+ Bij het Chineesje?
+ Een plek om te slapen?
+ Bedoeld is kennelijk: ‘een borrel’ (niet in WNT)
+ ‘Schuwt.’
+ Bron: swartte.
+ Een Maleis leenwoord. Letterlijk: een omheining.
+ ‘Tot het einde van zijn diensttijd.’